

Valvontalautakunta

VALVOO ASIANAJAJIA, JULKISIA OIKEUSAVUSTAJIA
JA LUVAN SAANEITA OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIA

Valvontakertomus 2012

Suomen Asianajajaliiton julkaisuja 2013

ISBN 978-952-5552-25-6

ISSN 0781-5840

Henkilökuvat: Nina Kaverinen

Kuvituskuvat: Shutterstock

Paino: Kirjapaino Uusimaa

Graafinen suunnittelu ja taitto: Neodesign Oy

The background of the page is a light gray, stylized pattern of overlapping leaf-like shapes. Each shape is composed of several curved, parallel lines that create a sense of depth and texture, resembling the veins of a leaf or the structure of a flower. The pattern is centered and fills most of the page.

Valvontakertomus 2012

Sisällys

PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Valmistautuminen riippumattomuuteen, Matti Kunnas

ASiantuntijakirjoituksia

Miten vastata kanteluun?, Sirpa Niemistö

Åtgärder då advokat blir föremål för tillsynsärende, Peter Salovaara

1 JOHDANTO

1.1 Valvontalautakunta ja sen toiminta

1.2 Kaavio valvontaprosessista

1.3 Valvontalautakunnan kokoonpano

1.4 Oikeuskanslerin ratkaisu valvontalautakunnan jäsenen esteellisyydestä

2 TAPAUSSELOSTUKSIA

2.1 Tapaohjeiden soveltamisala (TO 1.1)

2.2 Perusarvot: Kunniallisuus (TO 3.5)

2.3 Asianajajan yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)

2.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1)

2.3.2 Täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2)

2.3.3 Salassapitovelvollisuus

2.3.4 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4)

2.3.5 Korvaus tehtävien hankkimisesta (TO 4.6)

2.4 Asianajajan velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)

2.4.1 Yhteydenpito asiakkaaseen (TO 5.4)

2.4.2 Tärkeiden ratkaisujen hyväksyttäminen (TO 5.5)

2.4.3 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9) ja menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10)

2.4.4 Asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11)

2.4.5 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13)

4 Valvontakertomus 2012

2.5 Asianajajan esteellisyys (TO 6. luku)

2.5.1 Yleistä

2.5.2 Esteettömyys (TO 3.3)

2.5.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)

2.5.4 Toimistonvaihdos (TO 6.5 ja TO 6.7)

2.6 Asianajajan velvollisuudet asiakkaansa vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)

2.6.1 Painostuskielto (TO 7.3)

2.7 Totuusvelvollisuus ja todisteet (TO 8.2)

2.8 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)

2.8.1 Toimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)

2.8.2 Vastuuvakuutus (TO 11.7)

2.9 Vastaaminen valvonta-asiassa (TO 12.1)

2.10 Asianajajan laskutus (Palkkio-ohje)

3 TILASTOTIETOJA VALVONNASTA

3.1 Hallituksen yleisvalvonta

3.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriita-asiat

3.2.1 Valvonta-asiat

3.2.2 Palkkioriita-asiat

3.3 Vireille tulleet asiat

3.4 Tilastoja

4 SAMMANFATTNING

5 YHTEYSTIEDOT

Matti Kunnas
valvontalautakunnan
puheenjohtaja, asianajaja

Valmistautuminen riippumattomuuteen

Valvontalautakunnan kulunutta toimintavuotta on leimannut valmistautuminen uuteen tilanteeseen, jossa vuoden 2013 alusta voimaan tullut laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista tuo valvontamenettelymme piiriin useita satoja uusia valvottavia. Lainmuutoksen myötä valvontalautakunta muuttuu Suomen Asianajajaliitosta riippumattomaksi valvontaelimeksi ja tässä tarkoituksessa on valvontalautakunnalle avattu uudet nettisivut ja erotettu valvontalautakunnan toiminta Suomen Asianajajaliiton toiminnasta. Valvontalautakuntaan on myös perustettu uusi neljäs jaosto ja lautakuntaan on valittu uudet lupalakimiehiä edustavat jäsenet. Muutokset on suoritettu hyvässä hengessä ja valvontalautakunta on valmis toimintansa laajentumiseen vuoden 2013 alusta lukien.

Asianajajien ja julkisten oikeusavustajien valvonnassa ei kuluneena vuonna tapahtunut suuria muutoksia kanteluiden määrän pysyessä asiallisesti samalla tasolla. Ratkaistujen asioiden osalta 30 prosenttia kanteluista johti seuraamukseen, missä on noin viiden prosentin nousu aiempiin vuosiin nähden. Seuraamusten osalta jakauma vastasi aiempia vuosia, sillä huomautuksen sai 18 prosenttia ja varoituksen 9 prosenttia moitituista asianajajista. Tämä vastaa myös pitkän aikavälin keskiarvoa. Vakavampia seuraamuksia olivat seuraamusmaksu, joita määrättiin neljä kappaletta ja liitosta erotettiin kolme asianajajaa. Nämäkin määrät vastaavat pitkän aikavälin

keskiarvolukuja. Tilanne näyttää siten asianajajien ja julkisten oikeusavustajien kohdalla vakiintuneelta ja tulevat vuodet osoittavat, aiheuttaako valvottavien määrän kasvaminen muutoksia näihin keskimääräisiin lukuihin. Palkkioriidat pysyvät kertomusvuonna myös aiempien vuosien tasolla ja palkkiota suositettiin alennettavaksi noin 13 prosentissa ratkaistuista palkkioriiasta-asioista. Tämäkin määrä vastaa aiempien vuosien tasoa.

Kertomusvuonna, kuten aiempinakin vuosina, on esteellisyys aiheuttanut lautakunnassa eniten päänvaivaa. Esteellisyystilanteet ovat hankalia hahmottaa ja ne syntyvät suuremmissa toimistoissa varsin helposti ja erityisesti tältä osin tulee toimistojen kiinnittää erityistä huomiota hyvien käytänteiden luomiseksi niin, että esteellisyydet voidaan havaita heti toimeksiantojen vastaanottovaiheessa. Samoin tulee isojen yritysjärjestelyjen hoitamisessa tarkkailla myös itse päätöksentekoon liittyviä pienempiä tahoja, jotka voivat yllättäen aiheuttaa esteellisyyden toimeksianton kestäessä. Toimivien käytänteiden luominen kuuluu hyvään toimiston järjestelyyn ja poistaa monet harmit ja vaivat.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta asianajajakunnan selviytyneen jälleen kerran toimintavuodesta varsin hyvin, erityisesti kun otetaan huomioon asianajajien erilaisten asiakaskontaktien valtava määrä. Tässä suhteessa asianajajakunnan asiat ovat oikealla tolalla, mutta joka vuosi toistuvat vakavammat seuraamukset osoittavat myös sen, että valvonta on tarpeen.

Miten vastata kanteluun?

Valvonta-asiassa ei ole kysymys rikosoikeudellisesta tuomitsemistoiminnasta, vaan asianajajakunnan eettisten sääntöjen noudattamisen valvonnasta. Asianajajista annetun lain 7 d §:n 3 momentin ja hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 12.1-kohdan mukaan asianajajan on vastattava häntä koskevaan valvonta-asiaan avoimesti, totuudenmukaisesti ja määrääjassa. Asianajajan selvityksenanto- ja totuudessapyyntövelvollisuuden noudattamisen tehosteenä on kurinpidollisen seuraamuksen uhka.

Edellä oleva oikeusohje sisältyy fraasinomaisena valvontalautakunnan ratkaisuihin. Mistään fraasista ei kuitenkaan ole kysymys, vaan asianajajien eettisen koodiston – hyvän asianajajatavan – ytimeistä. Valvontajärjestelmän toimivuus on edellytys ammattikuntamme erityisasemalle, ja menettely näyttötaakan jaossa lähtee siitä, että asianajaja vastaa valvontalautakunnalle avoimesti ja totuudenmukaisesti.

Kaikki me tiedostamme, että kynnyksien kanteleksen tekemiseen on matala. Valvontalautakunnalla ei ole mahdollisuutta karsia kanteluita: jos kirjoituksesta käy ilmi asianajajan nimi ja jokin moite, se on saatettava vireille kanteluna. Valvontalautakunnan sihteerit tekevät erinomaisen tärkeää valmistelutyötä, kun he rönnsyilevimmistäkin kirjoituksista pystyvät yksilöimään ne moitteet, joihin asianajajalta pyydetään vastaus. Asianajajan antama vastaus toimitetaan kantelijalle tiedoksi, ja jos enempää

Sirpa Niemistö
valvontalautakunnan
varapuheenjohtaja,
asianajaja

kirjelmöintiä ei tapahdu, valvonta-asia siirtyy valvontalautakunnan jäsenen valmisteltavaksi ja esiteltäväksi.

Kokemukseni perusteella asianajajien vastaukset ovat valtaosin asiallisia ja täsmällisiä. Kun vastausta tukee vielä kattava asiakirjaselvitys, on ratkaisulinja selvä: asianajajaa uskotaan ja lopputuloksena on ”ei seuraamusta”. Joskus vastauksessa kuitenkin ilmenee kiertelyä ja välttelyä, joka voi johtaa näyttötaakan kääntymiseen asianajajan vahingoksi: valvontalautakunta päätyy pitämään kantelijan moitetta uskottavana. Tästä syystä kanteluun vastaavan asianajajan on syytä arvioida yksilöityjä moitteita huolellisesti ja ilmoittaa valvontalautakunnalle kaikki asiaan liittyvät ja häneltä kysytyt seikat. Sängen turhauttavalla tuntuu sellainen käytännössä esiintynyt tilanne, jossa asianajaja on vastannut valvontalautakunnalle ylimalkaisesti ja niukasti, ja vasta seuraamuksesta hovioikeuteen valittaessaan tuo esiin sellaisia seikkoja, jotka eivät olleet valvontalautakunnan tiedossa ja jotka olisivat voineet estää seuraamuksen määräämisen.

Asianajaja joutuu tekemään työtään voimakkaiden ristiriitojen sävyttämässä kentässä. Kanteluita voi tulla ihan siitä riippumatta, miten työnsä tekee. Usein kantelu on saattanut aiheutua siitä, että asianajaja on hoitanut jutunsa hyvin ja vastapuoli on tästä sydämistynyt ja purkaa pahaa oloaan kantelulla. Tunnetusti pesänjakajan tehtävät ovat suoranaisia kantelumagneetteja. Jo lähes kaksikymmentä vuotta

sitten kirjoittaessaan Asianajajaliiton 75-vuotisjuhlakirjaan silloinen oikeuskansleri *Jorma S. Aalto* kiinnitti huomiota pesänjakajan erityislaatuiseen tehtäväkenttään: ”Kun asianajajien luotettavuus ja uskottavuus normaalitilanteissa testautuu tavallisesti suhteessa yhteen päämieheen, asianajajan tehtävien kannalta näyttää olevan pulmallisia ne tilanteet, jolloin asianajaja joutuu toimimaan roolissa, jolle on osin ominaista myös tuomarin puolueettomuusvaatimukseen liittyvä asenne. Kun normaalitilanteissa riittää se, että yhden päämiehen asiaa hoidetaan hänen etujensa mukaisesti, pesän selvitys- ja perinnönjakotehtävissä toimiminen edellyttää asianajajalta toisentyypistä suhtautumista.” Pesänjakajan toiminnasta tehtyihin kanteluihin vastatessaan asianajajan kannattaa pitää mielessään, että valvonta-asiassa on usein kysymys yhden osakastahon tyytymättömyydestä, eikä valvontalautakunnalla ole tietoa

siitä, mistä asiassa on kokonaisuudessaan ollut kysymys. Asianajajan tehtävänä on vastauksessaan selvittää, miltä tehtävä on näyttänyt kokonaisuutena ja miten hän on toiminut osakkaiden eri suuntaan käyvien intressien kentässä.

Asianajajan vastauksessa on saatettu ilmoittaa asiakirjan sisältävän asianajosalaisuuden piiriin kuuluvaa tietoa. On syytä kiinnittää huomiota siihen, että omalta päämieheltään asianajajalla voi olla vain erittäin harvinaisissa tilanteissa salassa pidettävää tietoa. Tilanne on toinen muiden tahojen kanteluissa. Vastapuolen tekemissä kanteluissa tuntuu usein siltä, että pyrkimyksenä on vaikuttaa itse riidan kohteena olevaan asiaan ja sen käsittelyyn tai ainakin aiheuttaa harmia vastapuolta edustaneelle asianajajalle. Näissä tilanteissa kanteluun vastaavan asianajajan kannattaa tarkoin miettiä, mikä osa hänen vastauksestaan ja asiakirjaselvityksestään on salassa pidettävää tietoa.

Åtgärder då advokat blir föremål för tillsynsärende

Peter Salovaara
valvontalautakunnan
varapuheenjohtaja,
asianajaja

Tillsynsnämnden handlägger ärenden även på svenska

Tillsynsärenden som skall handläggas på svenska avgörs primärt av tillsynsnämndens tredje sektion. I sektionens sammansättning har beaktats att det skall finnas resurser att hantera ärenden på svenska. Sektionen har en svenskspråkig juristsekreterare. Det finns ingen statistik över hur stor andel av tillsynsärenden som hanteras på svenska. I vissa fall använder sig parterna i ett tillsynsärende av olika språk, vilket är fullt möjligt, om dock inte särskilt praktiskt. Parter som vill använda svenska i ett tillsynsärende får alltså hanteringen skött på sitt språk.

Låt bli att provoceras

Att bli föremål för ett tillsynsförfarande kan väcka irritation hos en advokat som känner att han har skött sitt uppdrag korrekt. Det är dock viktigt att svara ordentligt även fastän en klagan skulle uppfattas som uppenbart ogrundad. Som det sägs skall man inte bli provocerad om någon provocerar. Genom att iaktta samma princip även i övrigt i advokatverksamheten skulle många (onödiga) tillsynsärenden kunna undvikas.

Informera byråns kolleger om tillsynsärende anhängiggörs

Som god praxis på byråer med flera än en advokat skulle vara att involvera någon, gärna en erfaren kollega i hanteringen av ett tillsynsärende.

Dels kan då man få en mera objektiv syn på ärendet och i svaret kan onödiga uttryck för irritation minimeras. Självklart kan en kollegas stöd i ett tillsynsärende även vara välkommet. Så kallade enmansbyråer har säkert någon förtrodd kollega som vid behov kan ge sin syn på ärendet och ge ett motsvarande stöd, dock givetvis med beaktande av reglerna om sekretess med mera.

En gammal princip är att man inte skall sköta sina egna viktiga juridiska ärenden. Det är därför överraskande att jag inte stött på något fall i tillsynsnämnden där den advokat som är föremål för klagan skulle ha anlitat biträde eller ombud. En del klagomål görs dock av ombud. Att svara på ett klagomål förutsätter förstås en personlig insats av advokaten, men det finns inget hinder för att biträde anlitas.

Alla advokatbyråer borde internt fastställa förfaranden för det fall att någon av byråns advokater blir föremål för ett tillsynsärende. Med beaktande av byråns och delägarnas ansvar är det viktigt att åtminstone delägarna som har ett personligt ansvar får information om ett eventuellt tillsynsärende som berör byrån eller någon av dess advokat. Ur riskhanteringssynpunkt bör kollegorna få veta om dylika ärenden riktas mot en advokat inom samma byrå.

Informera alltså era kollegor om ni blir föremål för tillsynsärende och ge dem en möjlighet att ge sin syn på saken. Samtidigt fås värdefullt stöd och säkerligen även goda råd.

1 Johdanto

Asianajajien valvontamenettely ja palkkiorii-tojen käsittely uudistettiin 1.11.2004 voimaan tulleella asianajajista annetun lain (asianajajalaki) muutoksella (697/2004) ja oikeusministeriön päätöksellä yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen muuttamisesta (934/2004). Asianajajaliiton aloitteesta toteutetun uudistuksen tavoitteina olivat ammatillisen valvonnan ja palkkiorii-tojen julkisuuden ja luotettavuuden lisääminen, asianajajan ja kantelijan oikeusturvan parantaminen sekä ammatilliseen valvontaan käytettävissä olevien voimavarojen tehokkaampi hyödyntäminen.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista. Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia myös asianajajalakiin (17.6.2011/716). Nämä muutokset vaikuttivat valvontalautakunnan toimintaan ensinnäkin siten, että valvonnan piiriin tulivat myös niin sanotut luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat. He ovat lakimiehiä, joille erillinen oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt luvan toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä ja -avustajina. Lain muutos vaikutti myös valvontalautakunnan asemaan suhteessa Suomen Asianajajaliittoon. Lisäksi valvontalautakunnan kokoonpano muuttui siten, että valvontalautakunnan jäseniksi tuli myös kaksi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien edustajaa.

Asianajajalain 6 a §:n 1 momentin mukaan asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivat

riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat tässä laissa säädetyt asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Säännöksen 5 momentissa säädetään, että valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua asianajajayhdistykselle kuuluvien muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Asianajajalain muutosta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 318/2010) perusteltiin valvonnan keskittämistä Asianajajaliiton valvontalautakuntaan seuraavasti:

“Valvonnan järjestämisen kannalta helpoin vaihtoehto olisi toteuttaa valvonta vastaavasti kuin asianajajien ja julkisten oikeusavustajien valvonta nykyisin, jolloin valvovana elimenä toimisi Asianajajaliiton valvontalautakunta. Asianajajaliiton valvontalautakunnalla on korkea osaamisen taso ja pitkäaikainen kokemus hyvän asianajajatavan valvonnasta. Valvonta tapahtuisi myös kustannustehokkaasti, kun se hoidettaisiin kaikkien osalta samassa elimessä. Koska valvontalautakunta valvoisi tällöin paitsi asianajajia ja julkisia oikeusavustajia, myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, jotka eivät ole ja joista osa ei edes voisi olla Asianajajaliiton jäseniä, olisi tällöin kuitenkin tarpeen vahvistaa valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta.

Toisaalta siltä osin kuin kyse on elinkeinoluvan kurinpidollisesta peruuttamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä, tullaan ainakin lähelle merkittävää julkisen vallan käyttöä, joka voidaan perustuslain 124 §:n mukaan uskoa vain viranomaiselle. Mainituilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi sekä valvontalautakunnan että oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen.”

Asiaa käsitelleessä lakivaliokunnan mietinnössä valvonnan järjestämisestä ja valvontalautakunnan riippumattomuudesta todettiin seuraavasti (LaVM 40/2010):

”Valiokunta on pohtinut oikeudenkäyntiasiamiehen valvontamenettelyn erilaisia järjestämistapoja. Valiokunnan mielestä esitettyä valvontarakennetta voidaan puoltaa ottaen huomioon esityksen lähtökohta, jonka mukaan oikeudenkäyntiasiamiehet ovat velvollisia noudattamaan asiallisesti samansisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin asianajajat ja julkiset oikeusavustajat. Ehdotukset valvontalautakunnan roolista ja muutoksenhaun järjestämisestä yhdenmukaisesti asianajajia ja julkisia oikeusavustajia koskevien valvonta-asioiden kanssa ovat perusteltuja yhteneväisen ratkaisukäytännön turvaamisen kannalta. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että valvonnan toimivuutta seurataan ja arvioidaan, tuleeko järjestelmää jatkossa kehittää.

Kun valvontalautakunnalle annetaan oikeudenkäyntiasiamiehiä koskevia valvontatehtäviä, on tarpeellista, että valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta vahvistetaan. Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan kokoonpanoa laajennetaan ja että siihen otetaan jäseniksi asianajajien ja laissa tarkemmin määriteltyjen muiden lakimiesten lisäksi myös luvan saaneita oikeudenkäyntiasiamiehiä. Tässä yhteydessä on syytä tähdentää, että valvontalautakunnan jäsenet toimivat tehtävässään tuomarin vastuulla ja asioita valmistelevan valvontayksikön

toimihenkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Lisäksi valvonta-asioiden käsittelyn järjestämiseen liittyvä yksi periaatteellinen lähtökohta on se, että valvonta-asioiden ohjautuminen valvontalautakunnan eri jaostojen kesken tapahtuu tuomioistuinten tapaan sattumanvaraisesti, jolloin etukäteen ei ole tiedossa, ketkä tiettyä valvonta-asiaa käsittelevät. Myös tämä osaltaan turvaa käsittelyn objektiivisuutta.”

Edellä mainituista syistä johtuen valvontalautakunnan ja valvontayksikön riippumattomuutta suhteessa Suomen Asianajajaliittoon on vahvistettu. Myös ulkoisin tunnusmerkein on pyritty osoittamaan valvontalautakunnan erillisuus Asianajajaliitosta.

1.1 Valvontalautakunta ja sen toiminta

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa koskevat kantelut käsittelee valvontalautakunta. Suomen Asianajajaliiton hallituksella on edelleen velvollisuus asianajajalain 6 §:ssä säädetyin tavoin valvoa asianajajien toimintaa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menettelleen velvollisuuksiensa vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Asianajajan laskutuksen kohtuullisuutta tai palkkioon liittyvää muuta riitaisuutta koskevat asiat käsitellään valvontalautakunnassa palkkioriiita-asioina. Palkkioriiita-asian käsittely valvontalautakunnassa on asianajajan asiakkaalle maksuton palvelu, jossa asiakas ei ole asian hävitessäänkään velvollinen korvaamaan asianajajan tai asianajoyhtiön oikeudenkäyntikuluja. Palkkioriiitamennettely ei koske julkisia oikeusavustajia tai luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia.

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja sekä yksitoista muuta jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varamiehensä sekä kuuden muun jäsenen

ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajia ja heidät valitsee tehtävänsä Asianajajaliiton valtuuskunta. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet ja heidän varajäsentensä nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä sen jälkeen, kun ministeriö on saanut Asianajajaliiton puoltavan lausunnon ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään. Lisäksi kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajajäsenet nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä. Kaikkien jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Valvontalautakunta toimii neljänä jaostona. Tarkoituksena on, että valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriiita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanot määrää valvontalautakunta.

Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja valvontalautakunnan keskuudestaan vuosittain valitsevat kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriiita-asioissa puheenjohtajana toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen, joka on muu kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustajajäsen.

Lautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kahdeksan muuta jäsentä on saapuvilla. Lautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston kaikki jäsenet ovat saapuvilla.

Tarkempia tietoja valvontamenettelystä löytyy valvontalautakunnan kotisivuilta osoitteessa www.valvontalautakunta.fi.

1.2 Kaavio valvontaprosessista

Viereinen kaavio havainnollistaa valvonta- ja palkkioriiita-asioiden käsittelyä valvontalautakunnassa.

*) Luvansaaneiden oikeudenkäyntiavustajien seuraamusmaksusta ja luvan peruuttamisesta päättää viime kädessä oikeudenkäyntiavustajalautakunta valvontalautakunnan esityksestä.

1.3 Valvontalautakunnan kokoonpano

Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2013 on seuraava:

Puheenjohtaja

Matti Kunnas

Varapuheenjohtajat

Sirpa Niemistö, Peter Salovaara, Ville Salonen

Varsinainen jäsen

Varajäsen

1. jaosto

Puheenjohtaja Sirpa Niemistö
Pekka Pärnänen, hovioikeudenlaamanni
Ahti Saarenpää, professori
sihteeri lakimies Sanna Leppänen

Ilkka Salonen
Ilkka Ylönen, käräjätuomari
Mika Huovila, oikeusneuvos

2. jaosto

Puheenjohtaja Matti Kunnas
Markus Manninen
Pia Letto-Vanamo, professori
sihteeri valvonta-assistentti Päivikki Hartikainen

Pirjo Isoluoma
Jussi Ikonen
Matti Tolvanen, professori

3. jaosto

Puheenjohtaja Peter Salovaara
Jarkko Otva
Helena Männikkö, käräjätuomari
sihteeri lakimies Gunilla Nyström (virkaavapaalla)

Veronica Dalenius
Matti Niiranen
Antti Savela, käräjätuomari

4. jaosto

Puheenjohtaja Ville Salonen
Hannele Kojo
Mikko Vuorenpää, ma. professori
sihteeri lakimies Johanna Sulkumäki

Markus Luotola
Päivi Hallamaa-Tupi
Jussi Tapani, professori

Valvontalautakunnan jäseninä vuonna 2012 toimivat myös asianajajat Sinikka Kelhä, Heikki Sillanpää, Katja Arve-Salonen ja Sauli Haaksiluoto.

Edellä olevassa luettelossa on asianajajakunnan ulkopuolisten jäsenten osalta mainittu myös heidän ammattinimikkeensä.

Koska vuoden 2013 alusta ei vielä ollut luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia,

nimitettiin jäsenet luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien kiintiössä tuomioistuintoimikautensa ja yliopistolaitoksen piiristä. Heidän toimikautensa on joko vuosi tai kaksi vuotta. Ensimmäinen varsinainen luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja nimitetään jäseneksi siten, että hänen toimikautensa alkaa vuoden 2014 alusta.

Kuvassa valvontalautakunnan
1. jaostosta Matti Niiränen,
Sirpa Niemistö ja Ahti Saarenpää.

Kuvassa valvontalautakunnan
2. jaostosta Katja Arve-Salonen,
Matti Kunnas ja Pia Letto-Vanamo.

Kuvassa valvontalautakunnan
3. jaostosta Helena Männikkö,
Veronica Dalenius, Peter
Salovaara ja Päivi Hallamaa-Tupi.

1.4 Oikeuskanslerin ratkaisu valvontalautakunnan jäsenen esteellisyydestä

Valtioneuvoston oikeuskansleri antoi 4.2.2013 päätöksen, jossa otettiin kantaa valvontalautakunnan jäsenen esteellisyyteen. Kysymys oli tilanteesta, jossa valvontalautakunnan jäsen ja kantelun kohteena oleva asianajaja olivat molemmat OpusLex-verkoston jäseniä. He toimivat eri paikkakunnilla.

Asiassa kantelijana toiminut asianajaja C oli tehnyt kantelun asianajaja A:sta. Valvontalautakunta käsitteli asian kokouksessaan, johon osallistui jäsenenä ja puheenjohtajana asianajaja B, joka oli OpusLex-verkoston jäsen kuten asianajaja A. Valvontalautakunta ei havainnut, että A olisi menetellyt asiassa hyvän asianajajatavan vastaisesti.

Asianajaja A oli päämiestensä asiamiehenä tehnyt samassa asiassa palkkioritahakemuksen koskien asianajaja C:n laskutusta ja asia käsiteltiin samassa valvontalautakunnan kokouksessa. Valvontalautakunta päätti suositaa, että asianajaja C:n palkkiota alennettaisiin 51 %. Myöhemmin Asianajajaliiton hallitus käynnisti C:tä kohtaan valvonta-asian kohtuuttomasta laskutuksesta.

Asianajaja C kanteli valtioneuvoston oikeuskanslerille katsoen, että valvontalautakunnan jäsen B oli esteellinen osallistumaan valvonta- ja palkkioritahakemusten käsittelyyn, koska hän oli saman OpusLex-verkoston jäsen kuin asianajaja A.

Oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan tuomari on esteellinen ”myös, jos jokin muu oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa tarkoitettuun seikkaan rinnastettava seikka antaa perustellun aiheen epäillä tuomarin puolueettomuutta asiassa”.

Oikeuskansleri katsoi päätöksessään, että korkein oikeus on ratkaisussaan KKO:2010:78 todennut, että arvioitaessa tuomarin esteellisyyttä OK 13:7 §:n 3 momentin perusteella, on erityistä huomiota kiinnitettävä Euroopan

ihmisoikeustuomioistuimen käytännöstä ilmenevään periaatteeseen, jonka mukaan ulkopuoliselle henkilölle ei saa objektiivisesti arvioiden syntyä perusteltua epäilyä tuomarin puolueettomuudesta.

Oikeuskanslerin hankkimasta selvityksestä ilmeni, että OpusLex-verkosto toimii osakeyhtiönä, jonka osakkaita sekä asianajaja A:n että B:n toimistot olivat. Osakassopimuksen mukaan yhtiön tehtävänä oli antaa osakkaista sellainen kuva, että he toimivat ketjunomaisessa suhteessa toisiinsa nähden. Osakassopimus sisältää määräyksiä muun muassa osakkaiden alueellisesta yksinoikeudesta toimia OpusLex-toimistona talousalueellaan, yhteistyöstä toimeksiantoissa, sivutoimistojen perustamista koskevista velvoitteista, osakkaiden yhdistymisestä, hajoamisesta tai toiminnan lopettamisesta, OpusLex Oy:n rahoittamisesta sekä sopimussakosta. OpusLexin sivuilla markkinoidaan lisäksi puhelinpalvelua, jossa ”OpusLexin lakimiehet” palvelevat asiakkaita erilaisissa oikeudellisissa kysymyksissä. Palvelunumero oli toteutettu siten, että palvelunumeroon soittaessa puhelu yhdistyy soittajan sijaintia lähinnä olevaan osakastoimistoon. OpusLex Oy:llä ei ole henkilöstöä ja osakastoimistojen henkilöstö oli työtai toimisuhteessa omaan osakastoimistoonsa.

Oikeuskansleri katsoi, että OpusLex-verkoston toimintamuodot ja erityisesti verkoston toiminta osakeyhtiössä ja osakassopimuksesta ilmenevät toimistojen velvoitteet OpusLex Oy:tä ja toisiaan kohtaan olivat sellaisia seikkoja, että ne johtavat ulkopuolisen tarkastelijan siihen käsitykseen, että OpusLex-verkostoon kuuluvat toimistot tekevät poikkeuksellisen kiinteää yhteistyötä ja ovat sopimusoikeudellisesti velvoittavalla tavalla taloudellisesti ja muutoinkin sidoksissa toisiinsa OpusLex Oy:n välityksellä. Tästä seuraa kuva tosiasiallisesta, tavanomaisesta poikkeavasta sidonnaisuudesta myös mainituissa toimistoissa työskentelevien välille. Oikeuskanslerin mukaan nämä näkökohdat

muodostivat OK 13:7 § 3 momentissa tarkoitettun seikan. Puolueettomuuteen kohdistuvaa epäilyä oli omiaan edistämään myös se seikka, että OpusLex-toimistojen ja niissä työskentelevien keskinäisten suhteiden laadusta sekä sidonnaisuuden asteesta oli ulkopuolisen henkilön vaikea saada tietoa. Osakeyhtiön osakassopimus oli yleensä tarkoitettu vain osapuolten tiedossa olevaksi.

Oikeuskansleri katsoi, että asianajaja B oli esteellinen osallistumaan valvontalautakunnan jäsenenä valvonta- ja palkkiorita-asian käsittelyyn, jossa kantelun kohteena ja toisaalta hakijoiden asiamiehenä oli asianajaja A, joka kuului samaan OpusLex-verkostoon.

Oikeuskansleri saattoi päätöksensä valvontalautakunnan tietoon ja pyysi ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin valvontalautakunta oli päätöksen johdosta ryhtynyt.

Valvontalautakunta käsitteli asiaa täysis-tunnossaan ja katsoi, että asian käsittelyssä oli päätöstä tehtäessä tapahtunut hallintolain 50 §:n 3-kohdassa tarkoitettu menettelyvirhe ja poisti virheellisen päätöksensä ja päätti ratkaista asian uudelleen. Lisäksi valvontalautakunnan jäsenten huomiota kiinnitettiin siihen, että omaa esteellisyyttä arvioitaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota myös mahdollisiin muihin vastaaviin toimintamuotoihin ja sidonnaisuuksiin kuin nyt mainittu OpusLex-verkoston toiminta. Valvontalautakunta myös uudistaa omia menettelytapaohjeitaan ja oikeuskanslerin nyt antama ratkaisu otetaan ohjeistusta laadittaessa huomioon.

2 Tapausselostuksia

Valvontalautakunnan työjärjestyksen 32-kohdan mukaan valvontalautakunnan on annettava vuosittain kertomus, jossa on tilastotietojen lisäksi lyhyesti selostettava periaatteellisesti merkittävien valvonta-asioiden vaiheet ja ratkaisun perusteet tarpeellisin osin. Kertomukseen voidaan ottaa muitakin tietoja lautakunnan käsittelemistä asioista ja hallituksen toimenpiteistä asianajajien valvonnassa.

Valvontalautakunnalla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa valvonta- tai palkkioritaasiassa tehtyä ratkaisua koskeva seloste julkisuuteen myös muulla tavalla. Käytännössä tämä tapahtuu niin, että valvontalautakunta laatii yleiseltä kannalta mielenkiintoisista tapauksista laatimansa referaatin julkaistavaksi Advokaatti-lehdessä ja kotisivuillaan.

Tässä valvontakertomuksessa on referoitu periaatteellisesti merkittäviä ja muutoin mielenkiintoisia kertomusvuoden aikana tehtyjä päätöksiä, jotka ovat lainvoimaisia. Tapaukset on esitetty tapaohjeiden sääntöjen mukaisessa järjestyksessä.

Valvontaratkaisujen hakemisto Sallex

Vuoden 2013 alussa avattiin uudelleen myös päivitetty kurinpitolautakunnan ja valvontalautakunnan tekemiä ratkaisuja sisältävä tapaushakemisto Sallex, jossa ratkaisua voi hakea vuosiluvun, tapaohjeen säännöksen, asiasanan tai vapaan sanahaun perusteella.

Hakemistossa on tapauksia vuodesta 2001 alkaen.

Koska tarkoituksena on, että pääpaino valvontalautakunnan ratkaisujen esittelemisessä on nimenomaan Sallexissa, ei valvontakertomuksessa enää välttämättä referoida ratkaistuja tapauksia kokonaan vaan useimmat pidemmät tapausselostet löytyvät Sallexista.

2.1 Tapaohjeiden soveltamisala (TO 1.1)

Hyvän asianajajatavan tärkeimmät osat on koottu tapaohjeisiin. Tapaohjeet eivät kuitenkaan tyhjentävästi kuvaa hyvän asianajajatavan sisältöä. Sen vuoksi kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna. Hyvä asianajajatapa ilmenee laissa ja Suomen Asianajajaliiton säännöissä säädetyn lisäksi paitsi tapaohjeista myös muista asianajajaa velvoittavista ohjeista, valvonta-asioissa annetuista ratkaisuista sekä asianajajakunnan omaksumista hyväksyttävistä käytännöistä.

TO 1.1. TAPAOHJEIDEN SOVELTAMISALA.

Asianajaja oli laiminlyönyt hakea Asianajajaliiton hallituksen lupaa siihen, että asianajotoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiön äänettömänä yhtiömiehenä oli henkilö, joka ei ollut asianajaja. Valvontalautakunta totesi asianajajan menettelleen asianajajista annetun lain 5 §:n 2 momentin vastaisesti ja siten myös hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS)**

2.2 Perusarvot: Kunniallisuus (TO 3.5)

Tapaohjeissa on määritelty ammattikunnan perusarvot selkeästi. Perusarvot ovat asianajajakunnan yhteisesti hyväksymiä arvoja ja tapaohjeiden sisältö on näiden perusarvojen ilmentymää konkreettisemmassa muodossa. Tapaohjeiden yksityiskohtaisia sääntöjä on luettava yhdessä perusarvojen kanssa. Koska hyvä asianajajatapa on eettinen säännöstö, on perusarvot aina otettava huomioon. Vaikka kaikkea ei olisi tapaohjeiden yksityiskohtaisemmissa säännöissä huomioitu, tulee asianajajan toiminnassaan aina noudattaa perusarvoja. Asianajajaa voidaan moittia perusarvojen rikkomisesta, vaikka mitään yksittäistä tapaohjeiden sääntöä ei olisikaan rikottu.

Kunniallisuus on käsitteenä aikaan ja paikkaan sidottu. Kunniallisuuden tulkinta on jätetty valvontalautakunnalle, mutta jokaisen asianajajan on arvioitava oma toimintansa tämän perusarvon kautta. Asianajajien on noudatettava kunniallisuusvaatimusta myös vapaa-aikanaan.

Sallex: Kunniallisuusvaatimusta katsottiin rikotuksi esimerkiksi, kun

- asianajaja oli kantelijan käynnistämässä velkomusasiassa sekoittanut siihen myös kantelijan ja asianajajan väliseen perinnönjakoon liittyviä seikkoja ja vaati 60 euron suuruudessa velkomusasiassa oikeudenkäyntikulujaan yhteensä 3 000 euroa (**HUOMAUTUS**) (TO 3.5. *Kunniallisuus*).
- asianajajan verovelat oli säännöllisesti vuosien ajan peritty ulosottomenettelyn kautta (**HUOMAUTUS**) (TO 3.5. *Kunniallisuus*).

2.3 Asianajajan yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)

Yleiset velvollisuudet ovat asianajajan velvollisuuksia, jotka kohdistuvat tai voivat kohdistua oman asiakkaan lisäksi myös muihin hoidettavana olevaan tehtävään liittyviin tahoihin,

kuten kollegoihin, viranomaisiin, tuomioistuihin ja asiakkaan vastapuoleen. Kyse on myös laajemmin yleisestä edusta.

Yleisiä velvollisuuksia sovellettaessa on otettava huomioon, että erilaiset velvollisuudet kohdistuvat hieman eri perustein ja erisältöisinä eri tahoja kohtaan. Lojaalisuus omaa asiakasta kohtaan on aina ensisijainen arviointiperuste eri tahoihin kohdistuvien velvollisuuksien mahdollisessa ristiriidassa.

Yleisiä velvollisuuksia ovat huolellisuus ja tehokkuus, ammattitaitovaatimus, salassapitovelvollisuus, asiakasvarojen hoitoa koskevat ohjeet, vastaamisvelvollisuus yhteydenottoihin, kielto antaa palkkiota tehtävien hankkimisesta sekä rajoitukset tallenteiden hyödyntämisessä.

2.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1)

Asianajajalla on huolellisuusvelvollisuus ja toimimisvelvollisuus. Näiden velvollisuuksien erottaminen toisistaan korostaa sitä, että pelkkä toimiminen ei ole riittävää, vaan toimimisen on oltava huolellisuusvaatimuksen mukaista. Tehtävän vastaanottaminen luo asianajajalle velvollisuuden hoitaa vastaanotettu tehtävä tunnollisesti toimeksiantosopimuksen mukaisesti ja sen rajoissa. Tehtävä on aloitettava ja suoritettava kohtuullisessa ajassa, ellei muuta ole sovittu tai ellei asiasta tai olosuhteista muuta johdu.

Valvontalautakunnan ratkaisuihin on usein ollut kysymys siitä, että kantelija kokee asianajajan viivytelleen asian hoitamisessa tai sen hoitamisessa on menetelty huolimattomasti. Oman asiakkaan kanteluista suuri osa koskee juuri asianajajan huolellisuusvelvollisuuden rikkomista. Tähän liittyy yleensä myös moitteita siitä, ettei asiakasta informoida riittävästi tehtävän edistymisestä ja sen vaiheista.

TO 4.1. HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS. TO 5.4. YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN.

Asianomistajana rikosasiassa ollut kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä teki kantelijan

tietämättä asiassa valituksen hovioikeuteen. Asianajaja ei myöskään toimittanut kantelijalle tiedoksi laatimaansa valituskirjelmää. Asianajaja kertoi kantelijan todenneen tuomion antamispäivänä haluavansa valittaa hovioikeuteen. Asianajaja olisi odottanut kantelijan ilmoittaneen mielensä muuttumisesta hänelle. Syyttäjä ilmoitti asiassa tyytymättömyyttä, mutta unohitti laatia valituskirjelmän. Valvontalautakunta totesi, että jos asianajaja olisi toimittanut valituskirjelmän kantelijalle tiedoksi tai antanut kantelijalle tiedon valituksen toimittamisesta hovioikeudelle, olisi kantelija kyennyt reagoimaan tilanteeseen ennen vastapuolen toimintaa ja kulujen syntyä. Asianajajalla olisi ollut erityinen velvollisuus ilmoittaa syyttäjän toimimattomuudesta, koska sillä oli olennainen merkitys kantelijan oikeudenkäyntikuluriskiä. Asianajaja menetteli hyvän asianajajatavan vastaisesti jättäessään toimittamatta asiakkaalle riittävät tiedot tehtävän edistymisestä. **(HUOMAUTUS)**

TO 4.1. VIIVYTTELY.

Kantelija moitti asianajajaa viivytelystä toimeksiannon hoitamisessa. Asianajaja totesi kantelijan asian jääneen muiden työkiireiden vuoksi roikkumaan. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja ei tehnyt noin puolen vuoden aikana muita toimenpiteitä kuin muutaman puhelun päämiehelle, joissa hän pyrki sopimaan tapaamisesta. Valvontalautakunta katsoi, että toimenpiteet eivät vieneet toimeksiantoa eteenpäin tarpeellisella joutuisuudella. **(HUOMAUTUS)**

TO 4.1. VIIVYTTELY. TO 5.4. ASIAKKAAN INFORMOINTI.

Asianajaja oli määrätty kesällä 2009 pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi. Valvontalautakunta oli marraskuussa 2011 määrännyt asianajajalle huomautuksen viivytelystä pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävässä. Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että asianajaja oli edelleen jatkanut viivyttelyään, vaikka oli aiemmin valvontalautakunnalle ilmoittanut antavansa asiassa ratkaisun loppuvuodesta 2011. Pesä oli kuitenkin

edelleen jakamatta. Asianajajan valvontalautakunnalle antamasta vastauksesta voitiin päätellä, että asianajaja oli suorittanut pesässä toimenpiteitä vasta uuden kantelun tultua vireille syksyllä 2012. Asianajaja oli jatkanut viivyttelyään saamastaan kurinpidollisesta seuraamuksesta huolimatta. Hän jätti myös vastaamatta hänelle valvonta-asiassa esitettyyn kysymykseen. **(VAROITUS)**

TO 4.1. HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS.

Asianajaja toimi kantelijan avustajana kantelijan isän perinnönjaossa. Asianajaja oli laiminlyönyt määräajassa toimittaa kantelijan lakiosavaatimusta tiedoksi testamentin saajana olleelle leskelle, mistä oli aiheutunut kantelijalle taloudellista vahinkoa. Asianajajan mukaan hän oli yrittänyt lesken kanssa sopia lakiosan maksamisesta ja hän oli lähettänyt leskelle lakiosan maksamista koskevia kirjeitä, joihin leski ei ollut reagoinut. Asianajaja myönsi menetelleen lakiosavaatimuksen esittämisessä siten virheellisesti, ettei ollut ajoissa havainnut lesken tietoisesti välttelevän hänen yhteydenottojaan. Valvontalautakunta katsoi asianajajan laiminlyöneen tehtävänsä ja menetelleen huolimattomasti. **(VAROITUS)**

2.3.2 Täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2)

Asianajajaliitto on vahvistanut täydennyskouluttautumisvelvollisuutta koskevan ohjeen, jonka mukaan asianajajien vähimmäiskouluttautumisvelvollisuus on 18 tuntia vuodessa. Valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä on katsottu, ettei esimerkiksi kirjaston ajantasaisena pitämistä tai hovioikeuden kirjaston omaoimista hyödyntämistä ole voitu pitää ohjeiden tarkoittamana täydennyskoulutuksena.

TO 4.2. TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMISVELVOLLISUUS.

Asianajaja osallistui vuonna 2010 täydennyskoulutukseen vain 10 tunnin ajan ja vuonna

2011 13 tunnin ajan. Asianajaja totesi, että täydennyskoulutukseen osallistumista vastasi hänen toimensa erään oikeudenhoitoa koskevan historiateoksen syntyminen hyväksi. Asianajaja arvioi käyttäneensä vuoden 2010 aikana työhön 16 tuntia. Valvontalautakunnan mukaan asianajajan osallistuminen oikeudenhoitoa koskevan historiateoksen tekemiseen voitiin oikeuskulttuurin tuntemuksen näkökulmasta katsoa osaksi täydennyskouluttautumista. Sen vuoksi asianajajan toiminnan katsottiin täyttävän puutteet vuoden 2010 kouluttautumisvelvollisuudessa.

(EI SEURAAMUSTA)

TO 4.2 TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMISVELVOLLISUUS.

Asianajaja oli selvityksensä mukaisesti osallistunut ammatilliseen koulutukseen vuoden 2010 aikana yhteensä 9,25 tunnin ajan ja vuoden 2011 aikana 14,5 tunnin ajan. Asianajaja myönsi, ettei hän vuosina 2010 ja 2011 ollut täyttänyt yhteensä 36 tunnin täydennyskouluttautumisvelvoitettaan. Hänellä oli vuonna 2009 ollut täydennyskoulutusta 30 tuntia ja hän oli ollut siinä virheellisessä käsityksessä, että tämä 2009 kertynyt koulutus huomioitaisiin laskettaessa vuoden 2010 koulutusmäärää, jolloin koulutusmäärä olisi täyttynyt. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli laiminlyönyt täydennyskouluttautumisvelvollisuutensa vuoden 2010 osalta.

(HUOMAUTUS)

2.3.3 Salassapitovelvollisuus (TO 4.3)

Asianajajan ja asiakkaan välisen suhteen luotamuksellisuus on asianajajan perusarvo. Asianajo- ja muiden salaisuuksien säilyttäminen, käyttäminen ja hankkiminen koskevat keskeistä osa-aluetta asianajajan toiminnassa.

Asianajajan salassapito- ja vaitiolovelvollisuus on ajallisesti rajoittamaton. Asianajajan asiakas tai muu ”salaisuuden herra” voi vapauttaa asianajajan salassapito- ja vaitiolovelvollisuudesta. Käytännössä eräät muutkin tilanteet voivat vapauttaa asianajajan salassapito- ja

vaitiolovelvollisuudesta nimittäin, jos siihen on laista tai Asianajajaliiton säännöistä johtuva velvollisuus, se on välttämätöntä asianajajan puolustautuessa itseensä kohdistuvilta vaatimuksilta tai se on asianajajan asiakkaalta olevan saatavan perimiseksi välttämätöntä.

Tapaohje osoittaa tyhjentävästi ne tilanteet, jolloin salassapitovelvollisuudesta voi lain tarkoittamalla tavalla luvallisesti vapautua. Vapautumistilanteita on syytä tulkita suppeasti samoin kuin sitä, missä laajuudessa salassapito- tai vaitiolovelvollisuudesta tietyissä tilanteissa voi luopua.

Seuraavassa tapauksessa kysymys oli siitä, voiko asianajaja valvontalautakunnalle vastatessaan toimittaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja valvontalautakunnalle.

TO 4.3. SALASSAPITOVELVOLLISUUS. TO 12.1. VASTAAMINEN VALVONTA-ASIASSA.

Asianajaja toimi ulkomaisen yhtiön asiamiehenä suomalaisen yhtiön vähemmistöosakkeiden lunastamista koskeneessa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli oheistanut valvonta-asiaan antamaansa vastaukseen jäljennöksen kantelijan ja asianajajan päämiehen asiassa tekemästä sovintosopimuksesta, jonka osapuolet olivat sitoutuneet pitämään salassa. Valvontalautakunta totesi, että tapaohjeiden 12.1-kohdan mukaan asianajajan oli vastattava hänelle asianajajalain ja Asianajajaliiton sääntöjen edellyttämässä asioissa esitettyihin kysymyksiin avoimesti, totuudenmukaisesti ja määrääjässä. Asianajaja ei saanut kieltäytyä antamasta tällaisia tietoja vetoamalla salassapito- tai vaitiolovelvollisuuteensa. Sopimuksen toimittaminen valvontalautakunnalle oli ollut tarpeen valvonta-asiaa vastaamiseksi. Asianajaja ei ollut menetellyt salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden vastaisesti toimittaessaan häntä koskevan valvonta-asian käsittelyä ja ratkaisemista varten jäljennöksen kyseisestä sopimuksesta. (EI SEURAAMUSTA)

2.3.4 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4)

Asianajalain nojalla asianajajan on pidettävä asiakasvarat erillään omista varoistaan. Tapaohjeiden 4.4-kohdassa on myös asiakasvarojen hoitoon liittyviä sääntöjä, minkä lisäksi asianajajien on noudatettava asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön määräyksiä.

Asiakasvaratilillä saa säilyttää varoja ainoastaan lyhytaikaisesti. Mikäli tiedossa on, ettei varoja voida lyhyen ajan sisällä tilittää asiakkaalle, tulee asianajajan avata asiakkaan nimellä oleva erillinen asiakasvaratili, jossa varoja säilytetään.

Koska suoritetuissa asianajotoimistojen toimistotarkastuksissa on havaittu epätietoisuutta asiakasvarojen hoitoon liittyvistä säännöistä, on tässä esitelty kolme asiakasvarojen hoitoa koskevaa ratkaisua.

TO 4.4. ASIAKASVAROJEN HOITO.

Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että asianajotoimiston asiakasvaratilillä oli kantelijoille kuuluvia varoja yli vuoden ajan. Asianajaja toteasi, että asiakasvarojen kirjanpitoa päivitettäessä kävi ilmi, että kantelijoille oli jäänyt epähuomiossa tilittämättä vastapuolen tekemä suoritus. Valvontalautakunta katsoi, että jättämällä tilittämättä asiakkaille viipymättä heille kuuluvat varat, asianajaja menetteli asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen ja hyvän asianajajatavan vastaisesti. (HUOMAUTUS)

TO 4.4. ASIAKASVAROJEN HOITO. VAATIMUS TILITYKSEN HYVÄKSYMISESTÄ.

Asianajaja oli määrätty uskottuna miehenä myymään yhteisomistuksessa ollut tontti. Asianajajan laatimassa tilityspöytäkirjassa hän oli ilmoittanut rahojen tilityksen osalta, että rahat tilitettäisiin osakkaille heti sen jälkeen, kun kaikilta oli tullut kirjallinen hyväksyntä tilityksestä. Koska yksi henkilö ei ollut toimittanut tilityksen hyväksymisilmoitusta, asianajaja ei ollut tilittänyt kauppahintaa asianosaisille. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja

saanut asettaa suorituksensa ehdoksi, että asiakasvaroihin oikeutettu hyväksyi tilityksen sitä ennen. (HUOMAUTUS)

TO 4.4. ASIAKASVAROJEN HOITO.

Suomen Asianajajaliiton hallituksen määräämässä toimistotarkastuksessa ilmeni, että asianajajan toimiston asiakasvaratilillä oli lopettamista odottavan konkurssipesän varoja 28 700 euroa sen vuoksi, että pesä lopetettaisiin lähiaikoina ja jako-osuudet tilitettäisiin verkkopankin kautta asiakasvaratililtä. Konkurssipesän loppukokousta ei ollut pidetty. Asianajaja myönsi menettelleensä asiakasvarojen tilillä olevien varojen osalta virheellisesti. Rahavarat olivat tulleet tilille ulosoton/velallisen suorituksena kesä-heinäkuussa 2011 ja tarkastus toimitettiin syyskuussa. Joulukuussa valvontalautakunnalle antamassaan vastauksessa asianajaja ilmoitti sittemmin korjanneensa asian ja siirtäneensä rahavarat asiakasvarojen tililtä kyseisen konkurssipesän tilille. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla oli ollut toimistonsa asiakasvarojen tilillä konkurssipesän varoja 28 700 euroa noin puolen vuoden ajan. Asianajaja oli menettelyt hyvän asianajajatavan vastaisesti pitäessään konkurssipesän varoja asiakasvaratilillään asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen vastaisesti. (HUOMAUTUS)

2.3.5 Korvaus tehtävien hankkimisesta (TO 4.6)

Tapaohjeiden mukaan asianajaja ei saa antaa eikä luvata kenellekään osaa palkkiostaan tai muuta hyvitystä tehtävän saamisesta tai hankkimisesta. Sääntö kuuluu vanhastaan itseoikeutetusti asianajajan yleisiin velvollisuuksiin. Tarkoituksena on suojata kansalaisten oikeutta vapaasti valita asianajajansa, asianajajan riippumattomuutta ja laskujen maksajien oikeutettuja odotuksia. Sääntö kieltää niin sanotun vankikaupan. Se kieltää myös hyvityksen antamisen omalle asiakkaalle tai sellaisen lupaamisen mahdolliselle tulevalle asiakkaalle yleisen

oikeusavun tai vastaavien etuuksien piiriin kuuluvissa tapauksissa.

Hyvän asianajajatavan vastaisia ovat sopimukset, joissa asianajaja missä muodossa hyvänsä lupaa toiselle hyvitystä tehtävän hankkimisesta tai osoittamisesta.

Sääntö ei koske asianajajan palkkiotulon jakamista yhtiö- tai työsuhteessa eikä estä asiakspiirin arvon huomioimista toimistoa tai toimisto-osuutta toiselle luovutettaessa.

TO 4.6. KORVAUS TEHTÄVÄN HANKKIMISESTA.

SEURAAMUSMAKSU.

Erään kerhotilan ilmoitustaululla oli ollut asianajajan kirje, johon oli kiinnitetty asianajajan käyntikortteja. Kirjeessä, joka oli osoitettu ”yhdistys X:n käyttöön”, oli kirjeen vastaanottajaa kehoitettu mainitsemaan, mikäli asianajajaan yhteyttä ottava henkilö on saanut käyntikortin yhdistykseltä, koska asianajaja halusi ”tietää paljonko järjestön kautta toimeksiantoja tulee, jotta hän osaisi tulevaisuudessa miettiä järjestön kannatusmaksun/lahjoituksen suuruutta”. Kirjeessä mainitaan lisäksi, että mainitsemalla yhdistyksen nimen asianajaja sitoutuu hoitamaan toimeksiannot itse.

Asianajajan mukaan hän oli tukenut yhdistystä vapaaehtoisella työllään kymmeniä tunteja sekä yhdellä 1 500 euron suuruisella lahjoituksella. Työ oli muodostunut pääasiassa yhdistyksen eri viranomaisille osoittamien kirjelmien tarkastamisesta ja kommentoimisesta sekä yhdistyksen toimialaan liittyvän lainsäädäntövalmistelun sekä ihmisoikeuskysymysten kommentoinnista. Hän ei ollut saanut yhdistykseltä yhtään toimeksiantoa, josta olisi saanut korvausta. Jäsenten suositusten kautta hän oli mahdollisesti saanut toimeksiantoja. Yhdistyksen jäsen tai yhdistyksen jäsenen suosituksen kautta yhteyttä ottanut ei saa minkäänlaista etuutta toimeksiantosuhteen syntymisestä. Ainoa lupaus yhdistyksen suuntaan oli ollut, että asianajaja pyrki hoitamaan yhdistyksen suosituksen kautta tulleen toimeksiannon henkilökohtaisesti. Lahjoituksessa oli ollut kysymys yleishyödyllisen

yhdistyksen toiminnan tukemisesta ja tuen muodossa tapahtuneesta markkinoinnista.

Valvontalautakunta totesi, että tapaohjeiden 4.6-kohta kuului vanhastaan itseoi-keutetusti asianajajan yleisiin velvollisuuksiin. Tarkoituksena oli suojata kansalaisten oikeutta valita vapaasti asianajajansa, asianajajan riippumattomuutta ja laskujen maksajien oikeutettuja odotuksia. Hyvän asianajajatavan vastaisia olivat sopimukset, joissa asianajaja missä muodossa hyvänsä lupaa toiselle hyvitystä tehtävän hankkimisesta tai osoittamisesta.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan kirjettä ei voitu tulkita muutoin kuin siten, että siinä oli luvattu yhdistykselle lahjoituksia, jos asianajaja sai yhdistyksen kautta asiakkaita. Asianajajan kirjeen perusteella oli pääteltävissä, että hänen avustuksensa yhdistykselle oli kytkeyty yhdistyksen kautta saatujen toimeksiantojen määrään. Asianajaja oli luvannut hyvitystä tehtävän saamisesta tai hankkimisesta ja siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Menettelyllään asianajaja oli myös alentanut asianajajakunnan arvoa. 1 500 euron suuruisesta lahjoitusta ja kymmenien tuntien työpanosta oli pidettävä varsin merkittävänä lahjoituksena yhdistykselle ja oli siten katsottava raskauttavaksi seikaksi. Koska asianajaja oli menetellyt asiassa hyvän asianajajatavan vastaisesti, hänen menettelynsä oli liittynyt raskauttavia seikkoja ja se oli ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa, määrättiin hänen maksettavakseen 5 000 euron seuraamusmaksu. Asianajaja valitti hovioikeuteen, joka ei muuttanut valvontalautakunnan päätöstä. (SEURAAMUSMAKSU)

2.4 Asianajajan velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)

Asianajotoiminnan perusarvoja koskevassa 3.1-kohdassa määritelty lojaalisuus tarkoittaa asianajajan ehdotonta velvollisuutta valvoa (vain) asiakkaansa etua. Tämä lojaalisuusvelvoite on pohjana niille tapaohjeiden 5. luvun säännöille, jotka toisaalta asettavat

asianajajalle aktiivisia asiakkaaseen kohdistuvia velvollisuuksia ja toisaalta rajaavat asianajajan toimintaa.

2.4.1 Yhteydenpito asiakkaaseen (TO 5.4)

Asianajajan on vastattava tehtävää koskeviin tiedusteluihin ilman aiheetonta viivytystä, ellei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta. Asianajajan on myös pidettävä asiakas ajan tasalla tehtävän edistymisestä ja erityisesti huolehdittava, että tehtävässä saadusta ratkaisusta tai päätöksestä annetaan asiakkaalle viipymättä tieto. Asiakkaan antama asianajotehtävä on aina hänelle tärkeä. Asiakas on oikeutetusti kiinnostunut asiansa etenemisestä ja sen vaiheista muutoinkin. Asianajaja on usein ja tuomioistuinasioissa lähes poikkeuksetta ensimmäinen, joka saa tiedon asian uusista vaiheista. Asiakkaalla on oikeus tietää asiastaan aina niin, että hän voi ottaa kantaa sen hoitamiseen. Se ei ole mahdollista, ellei asianajaja tiedota tehtävän uusista käänteistä.

Suuri osa asianajajan asiakkaan tekemistä kanteluista koskee tilanteita, joissa asiakkaan mukaan hänen yhteydenottoihinsa ei ole vastattu eikä asiakkaalla ole ollut riittävästi tietoa siitä, missä vaiheessa hänen asiansa käsittely on. Erityisesti pesänselvittäjää koskevissa kanteluissa usein on kysymys siitä, että pesän osakkailla ei ole tietoa pesänselvityksen etenemisestä.

TO 5.4. YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN.

Asianajaja toimi kantelijalle määrättyinä oikeudenkäyntiavustajana rikosasiassa, jossa kantelija oli asianomistajana. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä ei oikeudenkäyntiä edeltävällä viikolla vastannut kantelijan yhteydenottopyyntöihin. Asianajaja totesi kantelijan yhteydenottojen liittyneen neuvottelujan siirtämiseen, jonka asian sihteeri hoiti. Valvontalautakunta totesi, että kantelija oli yrittänyt lukuisia kertoja saada yhteyden asianajajaan keskustellakseen

oikeudenkäyntiin liittyvistä henkilökohtaisista asioista siinä onnistumatta. Olosuhteet huomioon ottaen valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli laiminlyönyt vastata tehtävää koskeviin asiakkaan tiedusteluihin ilman aiheetonta viivytystä. **(HUOMAUTUS)**

TO 5.4. YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN.

Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämän laatimassa haastehakemuksessa oli useita virheellisyyksiä. Asianajaja ei toimittanut kantelijoille nähtäväksi käräjäoikeuteen toimitettua haastehakemusta ja takavarikkohakemusta. Valvontalautakunta totesi, että haastehakemuksen ja muiden vastaavien keskeisten asiakirjojen tulee lähtökohtaisesti olla oikeasisältöisiä ja asiallisesti viimeisteltyjä. Asianajaja ei saa lähteä siitä, että asiakirjoja saatetaan oikeasisältöisiksi vasta valmistelun aikana. Valvontalautakunnan mukaan haastehakemuksen toimittaminen päämiehen ennakolta tarkastettavaksi oli hyvän asianajajatavan mukainen pääsääntö haasteen oikeellisuuden varmistamiseksi ja siitä poikkeamiseen oli oltava erityiset perusteet. Kun asianajaja ei sellaisia voinut esittää ja kun hän oli tietoinen kantelijoiden halusta seurata tarkoin asian etenemistä, valvontalautakunta katsoi hänen menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS, MYÖS MUISTA MOITTEISTA)**

TO 5.4. YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN.

Kantelija moitti pesänjakajana toiminutta asianajajaa siitä, että tämä ei vastannut kantelijan lähettämään sähköpostiviestiin, jossa kantelija tiedusteli päivämäärää, jolloin pesänjakaja tekee toimitusratkaisunsa. Asianajaja totesi keskustelleensa kantelijan kanssa puhelimitse useampia kertoja aika-aulukysymyksistä. Valvontalautakunta katsoi, että kantelijan sähköpostiviestiin vastaaminen oli asiaa koskevan aiemman vastauksen vuoksi ilmeisen tarpeetonta. **(EI SEURAAAMUSTA)**

2.4.2 Tärkeiden ratkaisujen hyväksyttäminen (TO 5.5)

Asianajajan on saatava asiakkaansa hyväksyminen tämän oikeutta koskeviin tärkeisiin toimenpiteisiin, elleivät asian kiireellisyys tai muut painavat syyt sitä estä. Asiakas on omassa asiassaan oikeutettu tekemään kaikki itseään koskevat olennaiset ratkaisut.

TO 5.5. TÄRKEIDEN RATKAISUJEN HYVÄKSYTTÄMINEN.

Asianajaja toimi kantelijan avustajana lapsen tapamisoikeuden täytäntöönpanoa koskeneessa asiassa. Lisäksi kantelija oli vaatinut lapsen isältä vahingonkorvausta sen vuoksi, että kantelijalle oli aiheuttanut kärsimystä se, ettei hän ollut saanut tavata lastaan käräjäoikeuden päätösten mukaisesti. Asianajaja ei ollut tiedustellut käräjäoikeuden vahingonkorvausasiassa antaman tuomion jälkeen kantelijalta, halusiko kantelija ilmoittaa tuomioon tyytymättömyyttä ja valittaa hovioikeuteen. Syyksi menettelylleen asianajaja ilmoitti, ettei valituksella olisi ollut menestymisen mahdollisuuksia ja että hänellä kustannusten välttämiseksi oli asianajajana ollut oikeus oman harkintansa perusteella olla ilmoittamatta tyytymättömyyttä tuomioon.

Asiasta saadusta selvityksestä ei ilmennyt, että asianajaja olisi ilmoittanut kantelijalle näkemystään valituksen menestymismahdollisuuksista ja siitä, että hän ei tulisi ilmoittamaan tyytymättömyyttä tuomioon. Kantelija oli ollut asiassa kantajana ja viime kädessä päätöksenteko siitä, valitettiin tuomiosta, oli kuulunut kantelijalle. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli menettänyt hyvän asianajajatavan vastaisesti laiminlyömällä tiedustella kantelijalta, halusiko tämä ilmoittaa tyytymättömyyttä ja valittaa käräjäoikeuden vahingonkorvausasiassa antamasta tuomiosta. **(HUOMAUTUS).**

2.4.3 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9) ja menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10)

Asiakkaalla on oikeus luottaa siihen, että kun asianajaja on ottanut tehtävän vastaan, se hoidetaan asianmukaisesti. Siksi asianajaja saa luopua jo vastaanottamansa tehtävän hoitamisesta ilman asiakkaansa lupaa vain tietyin edellytyksin. Tämä periaate korostaa asianajajan velvollisuutta harkita halukkuutensa ja edellytyksensä toimeksiannon hoitamiseen jo sitä vastaanotettaessa. Asianajaja ei saa luopua vastaanotettuaan tehtävästä ilman asiakkaansa lupaa, paitsi jos hän on velvollinen luopumaan siitä, asiakas menettelee vilpillisesti, asiakkaan ja asianajajan välille on asiakkaan menettelyn vuoksi syntynyt luottamuspuola tai muuten on olemassa erityinen syy. Esimerkkejä erityisestä syystä on lueteltu tapaohjeen 5.9-kohdan 2 momentissa.

Asianajajalla ei ole luopumisoikeutta, jos luottamuspuola johtuu asianajajasta.

TO 5.9. OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ. TO 5.10. MENETTELY TEHTÄVÄSTÄ LUOVUTTAESSA.

Kantelija moitti julkista oikeusavustajaa useista tehtävän hoitamiseen liittyvistä yksityiskohdista ja muun muassa siitä, ettei julkinen oikeusavustaja olisi saanut luopua vastaanottamansa tehtävän hoitamisesta.

Selvityksessään julkinen oikeusavustaja kertoi ilmoittaneensa tyytymättömyyttä asiakkaan asiassa annettuun tuomioon. Muutama päivä tämän jälkeen hän oli saanut tiedokseen asiakkaansa Asianajajaliitolle toimittaman kantelun, josta ilmeni asiakkaan selvä epäluottamus häntä kohtaan. Tehtävän jatkaminen oli hänen kannaltaan täysi mahdottomuus. Tämän hän oli ilmoittanut myös kantelijalle. Julkinen oikeusavustaja oli noin kaksi viikkoa tyytymättömyyden ilmoittamisen jälkeen pyytänyt käräjäoikeutta vapauttamaan hänet avustajan tehtävästä, mihin pyyntöön käräjäoikeus oli suostunut. Valvontalautakunta totesi oikeuden luopua tehtävästä luottamuspuolan johdosta olevan mahdollista vain, jos luottamuspuola

on syntynyt asiakkaan menettelyn johdosta. Julkinen oikeusavustaja oli viivytellyt tehtävän hoitamisessa sekä laiminlyönyt pitää asiakkaansa ajan tasalla tehtävän edistymisestä siinä määrin, että kantelijan tämän johdosta ilmaisemaa tyytymättömyyttä voitiin pitää perusteltuna. Valvontalautakunta katsoi, ettei julkinen oikeusavustaja olisi esittämällään perusteella saanut luopua tehtävän hoitamisesta ilman asiakkaansa suostumusta. Lisäksi valvontalautakunta katsoi, ettei julkinen oikeusavustaja ollut riittävästi huolehtinut kantelijan eduista muutoksenhakumenettelyn suhteen luopuessaan tehtävän hoitamisesta. (VAROITUS).

2.4.4 Asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11)

Kun tehtävä on hoidettu tai muutoin päättynyt, asianajajan on palautettava asiakkaalle kuuluvat asiakirjat. Tehtävään liittyvät alkuperäiset asiakirjat, siinä saadut viranomaispäätökset ja usein muukin asiakirja-aineisto kuuluu asiakkaalle. Asianajajalla ei ole enää oikeutta pidättää asiakirjoja siinäkään tapauksessa, että asiakas ei olisi huolehtinut maksuvelvollisuudesta asianajajalle.

TO 4.1. HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS. TO 5.11. ASIAKIRJOJEN LUOVUTTAMINEN.

Kantelija moitti julkista oikeusavustajaa siitä, että tämä ei ilmoittanut kantelijalle riittävän selkeästi, ettei hän hoida kantelijan perinnönjaon moitetta koskevaa toimeksiantoa. Julkinen oikeusavustaja ei myöskään palauttanut hänelle toimitettuja asiakirjoja. Julkinen oikeusavustaja totesi puhuneensa kantelijan kanssa pesänselvityksestä ja tulevasta päätöksestä. Myöhemmin julkinen oikeusavustaja sai kantelijalta postitse muun muassa pesänjakajan päätöksen. Julkinen oikeusavustaja ilmoitti kantelijalle puhelimitse olevansa jäämässä kesälomalle ja ettei hän ryhdy asiaa tutkimaan. Lisäksi hän kehotti kantelijaa ottamaan yksityisen avustajan sekä sopia jättävänsä saamansa paperit noudettavaksi toimiston asiakaspalvelupisteeseen. Asiassa

esitetyn selvityksen perusteella valvontalautakunta katsoi toimeksiannon syntyneen kantelijan ja julkisen oikeusavustajan välillä. Kun julkinen oikeusavustaja ei riittävän selvästi ilmaissut toimeksiannon päätyneen eikä seurannut sitä, että asiakirjat noudetaan oikeusaputoimistosta, valvontalautakunta katsoi julkisen oikeusavustajan menettelleen huolimattomasti. (HUOMAUTUS)

2.4.5 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13)

Tapaohjeiden mukaan asianajajan on omaloitteisesti annettava asiakkaalle tieto mahdollisuudesta saada katettua asianajokuluja oikeusturvavakuutuksesta tai julkisista varoista.

TO 5.13. ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN ULKOPUOLISIN VAROIN.

Asianajaja avusti kantelijaa avioero-osituksessa. Kantelijan mukaan asianajaja ei alkuneuvottelussa ilmoittanut kantelijalle mahdollisuudesta saada asiassa julkista oikeusapua. Asianajaja myönsi, ettei julkisen oikeusavun hakeminen ollut tullut asiassa esille ja ettei julkisen oikeusavun hakeminen olisi edes ollut mahdollista, koska tarkoitus oli pyrkiä sovintoon kaikista asioista. Asianajaja oli myös katsonut, että asianajajalle ei ollut korrekta ottaa annetuilla taustatiedoilla (puolisoilla oli kaksi asuntoa, iso erillistalo yhteisissä nimissä ja toinen asunto kantelijan nimissä, mutta kantelijalla ei ollut tuolloin palkkatuloja) itse puheeksi mahdollista julkisen oikeusavun hakemista siinäkään tapauksessa, että asiaan voisi saada julkista oikeusapua. Valvontalautakunta totesi, että sillä, olisiko kantelijalla ollut edellytyksiä julkisista varoista katettaviin asianajokuluihin, ei ollut merkitystä arvioitaessa asianajajan toiminnan moitittavuutta. Koska asianajaja ei ollut antanut kantelijalle tietoa mahdollisuudesta saada katettua asianajokuluja julkisista varoista, hän oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. (HUOMAUTUS)

2.5 Asianajajan esteellisyys (TO 6. luku)

2.5.1 Yleistä

Kaikkien neuvontapalvelujen perusedellytyksenä on toimeksiantajan tuntema luottamus neuvonantajaansa. Asianajajan toimen harjoittamisessa luottamussuhteella on erityinen merkitys ja luottamussuhteen varjeleminen on ollut lähtökohta asianajajan ammatillisten velvollisuuksien määrittämisessä. Asianajaja sitovat tapaohjeet ovat merkittävässä määrin pyrkinet turvaamaan asiakkaan luottamusta asianajajaansa.

Luottamussuhteen yksi tärkeä elementti on, että asianajajan on kyettävä hoitamaan asiakkaansa asiaa lojaalisti ja vapaana toimeksiantosuhteen tai määräyksenvaraisen tehtävän ulkopuolisista intresseistä. Lojaalisuuteen liittyy sääntö asianajajan velvollisuudesta olla tapaohjeiden 3.4-kohdan mukaisesti esteetön tehtävää vastaanottaessa ja sitä hoidettaessa.

Nykyisiä tapaohjeita laadittaessa eräänä tavoitteena oli kirjoittaa esteellisyystilanteita koskeva sääntely auki niin, että asianajaja kykenisi tapaohjeita lukemalla arvioimaan omaa esteettömyyttään. Jäljempänä selostetaan lyhyesti hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6. luvun sääntöjä esteellisyydestä. Näitä sääntöjä tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, ettei sääntöjä voida koskaan kirjoittaa niin yksityiskohtaisesti, että niillä voitaisiin varautua kaikkiin tulkintatilanteisiin. Luvun sääntöjä tulkittaessa on muistettava jo edellä todettu tapaohjeiden 3.4-kohta esteettömyydestä sekä tapaohjeiden 1.1-kohdassa oleva lausuma, jonka mukaan kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei voida välttämättä pitää sallittuna.

2.5.2 Esteettömyys (TO 3.3)

Asianajajan on tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan oltava esteetön. Asianajajan tulee voida suorittaa tehtävänsä vapaana

sopimattomista sivuvaikutteista ja parhaan kykynsä mukaan. Mikäli asianajaja ei voi näin jostakin syystä tehdä, on hän esteellinen suorittamaan tehtävää. Asianajaja voi olla esteetön tehtävää vastaanottaessaan, mutta tilanne saattaa muuttua ja tällöin hänen tulee luopua tehtävän hoitamisesta, jos esteellisyysperuste syntyy myöhemmin.

Esteettömyysvaatimus koskee sekä sopimuksenvaraisia tehtäviä että määräyksen- ja nimityksenvaraisia tehtäviä. Vaikka määräyksenvaraisia tehtäviä koskevat lain säännökset eivät aina huomioi kaikkia hyvään asianajajatapaan sisältyviä sääntöjä, tulee asianajajan itse pitää ne mielessään. Jos asianajaja on hyvän asianajajatavan perusteella esteellinen hoitamaan määräyksenvaraista tehtävää, ei hän saa ottaa sitä vastaan, vaikka tuomioistuini ei tätä esteellisyyttä huomioisi. Esteettömyysvaatimus suojaa sitä, että asianajaja ei joudu paljastamaan tehtävää hoitaessaan muiden asiakkaiden asianajosalaisuuksia tai rikkomaa omaa salassapito- tai vaitiolovelvollisuuttaan. Esteettömyys varmistaa sen, että asianajaja voi aina täysipainoisesti valvoa asiakkaansa etua ja oikeutta.

Korkein oikeus on 24.5.2011 antamassaan ennakkopäätöksessä (2011:31) katsonut, että pesänjakajaksi esitetty asianajaja oli esteellinen tehtävään, koska hakemuksen pesänjakajan määräämiseksi oli tehnyt lakimies, joka työskenteli ehdotetun henkilön kanssa samassa asianajotoimistossa.

Ratkaisu on selkeästi linjannut pesänjakajalta edellytettävää esteettömyyttä.

TO 3.3. ESTEELLISYYS.

Asianajaja oli käräjäoikeuden määräämänä pesänjakajana suorittanut kantelijan ja tämän avopuolison omaisuuden erottelun. Kantelija oli kääntynyt asianajajan puoleen saadakseen avopuolisonsa muuttamaan pois kantelijan omistamasta asunnosta. Asianajaja oli keskustellut kantelijan kanssa avoeroasiasta, ja asianajajan selvityksen mukaan kantelija oli päätenyt siihen, että hyvitystä koskeneen riitaisuuden

ratkaisemiseksi haettaisiin pesänjakajamääräys. Asianajaja oli antanut suostumuksensa tehtävään ja laatinut kantelijalle hakemuksen pesänjakajamääräyksen saamiseksi. Koska asianajaja oli neuvotellut kantelijan kanssa muun muassa vastapuolelle esitettävän hyvitysvaatimuksen sisällöstä ja avustanut kantelijaa pesänjakajan hakemisessa, asianajaja oli ollut esteellinen pesänjakajan tehtävään ja näin menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(VAROITUS)**

Sallex: esteellisyyteen (TO 3.3) liittyvä ratkaisu:

Uskotun miehen tehtävä perunkirjoituksessa ei estänyt samanaikaisesti lesken avustajana toimimista kuolinpesässä, koska tehtävät eivät tässä tapauksessa aiheuttaneet ristiriitaa asianajajan päämiestä kohtaan olevien salassapito- ja lojaalisuusvelvoitteiden ja uskotulle miehelle asetetun totuusvelvollisuuden välille, jolla ylläpidetään toimituksen uskottavuutta.

2.5.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)

Tapaohjeiden 3.1-kohdan mukaan asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali ja hän on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta. Lojaalisuus asiakasta kohtaan edellyttää, ettei asianajaja nykyistä tai entistä asiakastaan kohtaan ryhdy toimenpiteisiin, jotka loukkaavat lojaalisuusvelvollisuutta.

Asianajajan lojaalisuusvelvollisuus asiakastaan kohtaan ei välttämättä päätty samalla hetkellä, kun tehtävän suorittaminen päättyy. Säännön toisessa kappaleessa on lueteltu niitä seikkoja, jotka vaikuttavat lojaalisuusvelvollisuuden ajalliseen keston tehtävän päättyttyä.

TO 6.2. ESTEELLISYYS LOJAALISUUSVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA.

Kantelijat moittivat vastapuolen avustajana toimintua asianajaja A:ta esteellisyydestä. Saman asianajotoimiston asianajaja B hoiti kantelijoiden asunto-osakehuoneistoa koskevaa

riita-asiaa vuosina 2007–2008, jolloin tämä sai tietoonsa toisen kantelijan rakentaja/remonttijaustaa koskevia tietoja, joita asianajaja A käytti hyväkseen nyt vireillä olevassa riita-asiasa. Ottaen huomioon, että asianajaja B:n kantelijoiden asiamiehenä hoitama asunto-osakehuoneistoa koskeva riita-asia oli päättynyt jo vuonna 2008, valvontalautakunta katsoi, että kiinteistökaupan purkua koskevan toimeksiantannon vastaanottaminen ei rikkinut lojaalisuusvelvollisuutta toimiston entistä asiakasta kohtaan. Valvontalautakunta katsoi, että elinkeinonharjoittajan toimialaa koskevat tiedot, jotka löytyvät julkisista rekistereistä, samoin kuin elinkeinonharjoittajan omassa ilmoittelussaan ja markkinoinnissaan antamat tiedot eivät kuulu asianajajan salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut esteellinen hoitamaan toimeksiantoa. **(EI SEURAAAMUSTA)**

TO 6.2. ESTEELLISYYS LOJAALISUUSVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA.

Kantelijoina olleet asunto-osakeyhtiöt olivat loppuvuonna 2009 sopineet X Oy:n kanssa julkisivujen korjausrakasta. Sopimusosapuolten välille oli syntynyt korjausrakkaan liittyneitä riitaisuuksia. Kantelijat olivat maaliskuussa 2010 antaneet asianajajalle julkisivu-urakkaan liittyneen laattatoimitusta koskeneen toimeksiantannon, joka koski sitä, että virheellisiä laattoja toimittanut Y Oy vaati myös toimittamiensa uusien laattojen maksamista. Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämä oli toiminut X Oy:n avustajana samanaikaisesti, kun hänen hoidettavanaan oli ollut kantelijoiden samaan urakkakokonaisuuteen liittynyt laattatoimitusta koskenut toimeksianto. Asiassa saadusta selvityksestä ilmeni, että asianajaja oli huhtikuussa 2010 antanut X Oy:lle lausunnon, joka koski työajan noudattamista asunto-osakeyhtiöiden ja X Oy:n välisessä urakassa. Tähän urakkakokonaisuuteen oli liittynyt myös asianajajan hoidettavana ollut Y Oy:tä koskeva laattatoimitusasia. Vaikka kyseessä oli lähinnä lain tulkintaa

koskeva lausunto, asianajajan oli kuitenkin katsottava rikkoneen lojaalisuusvelvollisuuttaan asunto-osakeyhtiötä kohtaan, kun otettiin huomioon tapaohjeissa mainitut lojaalisuusvelvollisuuteen vaikuttavat eri tekijät. (VAROITUS)

TO 6.2. ESTEELLISYYS

LOJAALISUUSVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja oli toiminut A Oy:n neuvonantajana ja hallituksen sihteerinä. Lisäksi asianajajan edustamalla asianajotoimistolla oli ollut toimeksiantoja B Oy:ltä. Kantelijana ollut C Oyj omisti A Oy:stä 20 % ja B Oy 80 %. A Oy:n osakkaat olivat v. 1990 tehneet osakassopimuksen. Kantelijan mielestä B Oy oli rikkonut osakassopimusta, ja se oli syksyllä 2011 käynnistänyt välimiesmenettelyn B Oy:tä kohtaan. Asianajajan edustaman asianajotoimiston asianajaja avusti asiassa B Oy:tä. Kantelija katsoi, että asianajaja oli esteellinen edustamaan B Oy:tä A Oy:n osakkaiden välisissä erimielisyyksissä ja toimimaan neuvonantajana A Oy:n ja B Oy-konsernin välisissä transaktioissa. Asianajaja oli mahdollisesti toiminut epälojaalisti A Oy:n toisena osakkaana olevaa kantelijaa kohtaan.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli toiminut B Oy:n asiamiehenä sekä hoitanut myös kantelijayhtiön ja B Oy:n yhdessä omistaman A Oy:n hallituksen sihteerin tehtäviä ja konsultoinut yhtiön oikeudellisissa kysymyksissä yhtiön hallituksen puheenjohtajaa. Laskut tästä konsultoinnista ja hallituksen sihteerin tehtävistä oli kohdistettu A Oy:lle. Kantelijayhtiö oli osakassopimuksen muutoksissa ja muissa oikeudellisissa asioissa käyttänyt omaa asianajajaa, ja kantelija oli ollut tietoinen asianajajan asemasta B Oy:n asiamiehenä. Osapuolet olivat olleet tietoisia asianajajan toimeksiantosuhteesta, eikä asianajajan toiminta muodostanut erityistä luottamussuhdetta A Oy:n toisena osaomistajana olevaa kantelijaa kohtaan. Pelkästään se, että A Oy oli maksanut asianajajan konsultoinnista aiheutuneet kustannukset, ei ollut sellainen seikka, joka sinällänsä aiheuttaisi tällaisen luottamussuhteen syntyminen.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja ei ollut toiminnallaan A Oy:n hallituksen sihteerinä tai konsultoimalla hallituksen puheenjohtajaa oikeudellisista kysymyksistä ja osoittamalla tätä koskevat laskut A Oy:n maksettaviksi menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajaja ei myöskään ollut esteellinen toimimaan B Oy:n asiamiehenä. (EI SEURAAMUSTA).

Sallex: esteellisyyteen liittyviä tapauksia:

- oliko asianajaja esteellinen, kun saman toimiston toinen asianajaja oli hoitanut kantelijan toimeksiantoja, mutta nämä olivat jo päättyneet ennen toisen toimeksiannon vastaanottamista? (TO 6.2. *Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella*)
- oliko asianajaja esteellinen, kun hän avusti entisen päämiehensä surmannutta rikosentekijää? (TO 3.1. TO 6.2. TO 6.3. TO 5.8. *Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella. Esteellisyys sallassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella. Asianajajakunnan arvon alentaminen. Velvollisuus luopua tehtävästä*).
- oliko asianajaja esteellinen toimimaan vastapuolen avustajana laitonta uhkausta koskevassa asiassa, kun asianajajan kanssa samassa toimistossa työskentelevä toinen asianajaja oli toiminut kantelijan avustajana laskusaataavaa koskeneessa asiassa? (TO 6.2. *Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella*.)

2.5.4 Toimistonvaihdos (TO 6.5 ja 6.7)

Tapaohjeiden 6.5-kohdassa säännellään esteellisen asianajajan kanssa samassa asianajotoimistossa tai toimistoyhteisössä työskentelevien henkilöiden esteellisyyttä (nk. samaistaminen). Säännön mukaan tapaohjeiden 6.1-6.3-kohdissa lausuttua sovelletaan asianajajan lisäksi myös muihin samassa asianajotoimistossa tai toimistoyhteisössä työskenteleviin. Jos siis joku toimiston tai toimistoyhteisön asianajaja on tapaohjeiden mainittujen kohtien mukaan esteellinen ottamaan tehtävän vastaan, myös samassa toimistossa tai toimistoyhteisössä

työskentelevät henkilöt ovat esteellisiä. Sen sijaan samaistamista tapaohjeiden 6.4-kohdan mukaisissa esteellisyytilanteissa ei tapahdu.

Tapaohjeiden 6.7-kohdassa käsitellään, kuinka asianajajan siirtyminen asianajotoimistosta toiseen vaikuttaa esteellisyyсарviointiin. Uudessa toimistossa esteellisyyden kannalta tulevat arvioitaviksi vain ne asianajajan entisessä toimistossa hoidetut tehtävät, joita siirtynyt asianajaja on joko henkilökohtaisesti hoitanut tai joita koskevia salassa pidettäviä tietoja hän on saanut.

Asianajaja ei siis saa ryhtyä hoitamaan tehtävää, jossa hänen mahdollisen asiakkaansa vastapuolen avustajana on kollega hänen entisestä toimistostaan ja jos tämä kollega on ottanut tehtävän vastaan ennen asianajajan siirtymistä uuteen toimistoon. Jos tehtävä oli annettu ”vanhalle toimistolle” vasta asianajajan siirtymisen jälkeen, ei samassa toimistossa tapahtunut aikaisempi yhtäaikainen työskentely itsessään tee siirtynyttä asianajajaa esteelliseksi.

Siirtyneen asianajajan esteellisyys ei estä asianajajan uudessa toimistossa työskentelevää toista, henkilökohtaisesti esteetöntä asianajajaa hoitamasta tehtävää eli tässä ei tapahdu tapaohjeiden 6.5-kohdassa tarkoitettua samaistamista.

Siirtyneen asianajajan aikaisemmassa toimistossa työskentelevien asianajajien on otettava esteellisyyсарvioinnissaan huomioon siirtyneen asianajajan tässä toimistossa hoitamat tehtävät.

TO 6.5. ESTEELLISYYS TOIMISTONVAIHDOKSESSA.

Kantelijat omistivat yhdessä neljän muun henkilön kanssa yhtiön, joka oli rakennuttanut ullakkoasuntoja asunto-osakeyhtiön omistamaan rakennukseen. Osakkaiden välille syntyi v. 2008 ullakkorakennusprojektiin liittyneitä erimielisyyksiä. Asianajaja A oli vuodesta 2007 avustanut riitaisuuksissa kahta vähemmistöosakasta ja asianajaja B lokakuun 2008 ja tammikuun 2009 välisenä aikana A:n päämiesten vastapuolena olleita kahta osakasta/yhtiötä. Kantelijat

katsoivat, että A oli esteellinen jatkamaan kantelijoiden vastapuolen avustajana, koska B oli 1.4.2011 siirtynyt työskentelemään A:n toimistoon. Kantelijoiden ilmoituksen mukaan B oli toiminut riitaisuuksissa kantelijoiden ja yhtiön avustajana. A:n mukaan B oli avustanut ainoastaan yhtiötä. Myös osapuolten näkemykset B:n hoidettavana olleen toimeksiannon sisällöstä poikkesivat toisistaan.

Valvontalautakunta totesi, että koska osapuolten väliset erimielisyydet liittyivät samaan asiaan, eli ullakkorakennushankkeeseen, A:n esteellisyyttä arvioitaessa ei ollut merkitystä sillä, oliko B toiminut asiassa yhtiön vai kantelijoiden avustajana. Merkitystä ei ollut myöskään sillä, mitä B:n toimeksiannon sisällöksi oli tuolloin katsottu. B:n mukaan hän oli laaja-alaisesti perehtynyt osapuolten välisiin riitaisuuksiin ja näin väistämättä saanut tässä yhteydessä salassapito- ja vaihtolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja. B:n ennen A:n toimistoon siirtymistään hoitama tehtävä oli ollut sen kaltainen, että A:n olisi tapaohjeiden 6.7-kohdan mukaisesti esteellisyyttä arvioidessaan pitänyt havaita olevansa esteellinen jatkamaan hoidettavanaan olleen tehtävän hoitamista. A:n olisi tullut luopua hoidettavanaan olleen tehtävän hoitamisesta viimeistään 1.4.2011, jolloin B oli siirtynyt A:n toimistoon. A oli ollut esteellinen jatkaessaan toimeksiannon hoitamista. **(VAROITUS)**

2.6 Asianajajan velvollisuudet asiakkaansa vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)

Tapaohjeiden 2.3-kohdan mukaan asianajajien on toiminnassaan otettava huomioon myös asiakkaiden vastapuolet, joita asianajajien on kohdeltava asiallisesti ja joiden laillisia oikeuksia asianajajien on kunnioitettava.

Vuoden 1972 tapaohjeisiin verrattuna uutena sääntönä on 7.5-kohdassa mainittu velvollisuus oikeudenkäyntikuluvaatimuksen erittelyyn.

2.6.1 Painostuskielto (TO 7.3)

Asianajaja ei saa sopimattomasti painostaa vastapuolta eikä esittää sellaisia lausumia, jotka ovat omiaan saattamaan vastapuolen halveksituksi, ellei lausumien esittäminen ole välttämättömää asian hoitamiseksi tai muutoin asiakkaan etujen valvomiseksi. Asianajajan työhön kohdistuvia ilmaisuvapautta rajoittavia säännöksiä on oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa ja 14 luvun 7 §:ssä. Tapaohjeiden säännöt rajoittavat asianajajan sananvapautta enemmän kuin yleiset rajoitukset tekevät. Asianajajan sananvapauteen liittyvä sääntö on myös perusarvoihin sisältyvä kunniallisuuden vaatimus, jonka mukaan asianajajan on esiinnyttävä asiallisesti ja moitteettomasti sekä asianajotoiminnassaan vältettävä kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan.

TO 7.3. PAINOSTUSKIELTO.

Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämä oli tarpeettomasti loukannut päämiehensä vastapuolena ollutta kantelijoiden tyttärtä käräjäoikeuden istunnossa sanoessaan tämän olevan muun muassa itsetuhoinen ja taipuvainen valehteluun. Asianajaja totesi, että lausumat olivat välttämättömiä asian hoitamiseksi ja päämiehen edun valvomiseksi. Valvontalautakunta totesi, että asianajajan esittämät väitteet olivat mielen-terveyteen ja muihin henkilökohtaisiin seikkoihin liittyviä loukkaavia arvioita. Asiassa ei tullut ilmi mitään, mikä viittaisi siihen, että mainitut lausumat olisivat voineet olla tarpeellisia asian hoitamiseksi tai päämiehen etujen valvomiseksi. Asianajajan menettelyn moitittavuutta lisäsi se, että vastapuolena oli nuori henkilö, että vastapuoli ei antanut aihetta lausumiin ja että asianajaja toisti arvostelmansa vielä vastauksessaan valvontalautakunnalle. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja menetteli hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS)**

2.7 Totuusvelvollisuus ja todisteet (TO 8.2)

Asianajaja ei saa antaa tuomioistuimelle lausumia, jotka hän tietää paikkansapitämättömiksi, eikä kiistää, minkä tietää todeksi.

Asianajaja ei ole ilman erityistä syytä velvollinen tarkistamaan asiakkaansa antamia tietoja.

Asianajaja ei saa myötävaikuttaa todisteiden hävittämiseen tai vääristelemiseen. Asianajajalla ei ole velvollisuutta, eikä vastoin asiakkaan tahtoa oikeutta esittää asiakkaan kannalta vahingollista todistetta tai tietoa, ellei tähän ole lakiin perustuvaa velvollisuutta.

Tapaohjeiden 8.2-kohdassa todetaan se lähtökohta, että asianajaja ei saa missään olosuhteissa valehdella tuomioistuimelle eli aktiivisesti antaa tuomioistuimelle totuudenvastaiseksi tietämäänsä lausumaa tai kiistää todeksi tietämäänsä asiantilaa. Koska asianajajalla toisaalta on asiakastaan kohtaan pitkälle menevä lojaalisuusvelvollisuus ja ehdoton salassapitovelvollisuus, asianajajan totuusvelvollisuus voi joutua asiakkaan toimiohjeen kanssa ristiriitaan. Tämän ristiriidan ratkaisemiseksi asianajaja saattaa jopa joutua luopumaan toimeksiannon hoitamisesta, jos asiakas vaatii asianajajaa toimimaan vastoin lakia tai tapaohjeita eikä huomautuksesta huolimatta luovu vaatimuksestaan.

TO 8.2. TOTUUSVELVOLLISUUS JA TODISTEET.

TO 11.5. HENKILÖKUNNAN VALVONTA.

SEURAAMUSMAKSU.

Asianajaja A ja hänen toimistonsa avustava lakimies olivat toimineet kantelijan asiamiehenä riita-asiassa, joka koski kiinteistöllä olevan pähkinäpuun omistussuhdetta. Kantelijan mukaan A oli vuonna 2011 laatinut lisäkaupparikirjan, joka oli päivätty niin kuin se olisi tehty vuonna 1998, osoittamaan pihapiirissä olleen pähkinäpuun kuulumista kantelijalle. Sopimus oli laadittu oikeudenkäynnissä todisteena käytettäväksi. Kantelija ei ollut ensin suostunut

allekirjoittamaan tällaista sopimusta, mutta oli sen sitten allekirjoittanut, mikä johti siihen, että kantelijaa epäiltiin petoksesta.

Asiaa on toimistossa hoitanut toimiston avustava lakimies, mutta A oli hyväksynyt lakimiehen toimenpiteet ja osallistunut myös itse asian hoitamiseen. Ostaja ja myyjä olivat yhtiöitä, joita molempia kantelija hallitsi. Mistään petoksesta tai väärennyksestä ei ollut kysymys.

Valvontalautakunta totesi, että A:n toimiston lakimies oli suositellut kauppakirjan laatimista osoittamaan, että oikeudenkäynnissä riidan kohteena olevan puun omistusoikeus oli siirtynyt kantelijalle jo kiinteistökaupan yhteydessä. Tällä kauppakirjalla oli ollut tarkoitus todistaa oikeudessa kantelijan omistusoikeus. Lakimies oli ehdottanut, että kantelija laatisi ko. kauppakirjan, joka päivittäisiin kiinteistön kauppapäivälle. A ja avustava lakimies olivat yhdessä laatineet oikeudessa todisteena käytettäväksi tarkoitetun asiakirjan, joka oli päivätty taannehtivasti samalle päivälle kuin kiinteistön kauppakirja ja saatu siten näyttämään kiinteistönkauppaan liittyvältä asiakirjalta. A oli avustavan lakimiehen toiminnan hyväksyessään myötävaikuttanut oikeudelle todisteena esitettävän virheellisen asiakirjan valmistamiseen. Valvontalautakunta katsoi, että A:n menettely oli ollut myös epärehellistä. Lieventävänä asianhaarana valvontalautakunta totesi, että kyseisessä kiinteistökaupassa irtaimen omaisuuden omistusoikeus oli sekä luovuttajan että luovutuksen saajan käsityksen mukaan seurannut kaupanteon yhteydessä kiinteistöä, eli pähkinäpuun omistusoikeus oli tosiasiallisesti siirtynyt luovutuksensaajalle kiinteistön omistusoikeuden myötä. A oli täten voinut mieltää laatineensa kyseisen kaupan tosiasioita kaupantekohetkellä vastanneen asiakirjan eikä asiassa ollut käynyt ilmi, että hänen tarkoituksenaan olisi väärän tai harhauttavan asiakirjan valmistaminen. Edelleen valvontalautakunta katsoi A:n laiminlyöneen huolehtia ja valvoa, että hänen palveluksessaan oleva lakimies noudattaa hyvää asianajajatapaa. A:n menettely oli kokonaisuudessaan ollut asianajajakunnan arvoa

alentavaa ja vähentänyt luottamusta asianajajakuntaan ottaen myös huomioon, että A:n menettelyn johdosta kantelija on joutunut petosrikkoksesta epäillyksi.

Menettelyä, jossa tahallaan vääristellään todisteita ja pyritään vaikuttamaan oikeudenkäynnin lopputulokseen, oli lähtökohtaisesti pidettävä sellaisena, josta seuraamukseksi tulisi määrätä Suomen Asianajajaliiton jäsenyydestä erottaminen. Mikäli kuitenkin tällaiseen menettelyyn kokonaisuutena arvostellen liittyi lieventäviä asianhaaroja, kyseeseen voi tulla myös seuraamusmaksu. Lieventävänä asianhaarana valvontalautakunta totesi, että kyseisessä kiinteistökaupassa irtaimen omaisuuden omistusoikeus oli sekä luovuttajan että luovutuksen saajan käsityksen mukaan seurannut kaupanteon yhteydessä kiinteistöä. A oli täten voinut mieltää laatineensa kyseisen kaupan tosiasioita kaupantekohetkellä vastanneen asiakirjan eikä asiassa ollut käynyt ilmi, että hänen tarkoituksenaan olisi väärän tai harhauttavan asiakirjan valmistaminen. A:n maksettavaksi määrättiin 5 000 euron seuraamusmaksu. **(SEURAAMUSMAKSU)**

Äänestysratkaisu: Asiassa vähemmistöön jääneet jäsenet katsoivat, ettei A:n menettelyyn ollut liittynyt lieventäviä asianhaaroja ja että seuraamukseksi tuli siten määrätä erottaminen Suomen Asianajajaliiton jäsenyydestä. Äänestyksessä vähemmistöön jääneet totesivat A:n laatineen väärän kauppakirjan, jonka mukaan pähkinäpuun kaupasta olisi sovittu kirjallisesti 9.12.1998 eli samana päivänä kuin kiinteistön kaupasta, vaikka tällaista sopimusta ei ollut tehty kantelijan mukaan edes suullisesti. Arvioitaessa A:n menettelyn moitittavuutta ei merkitystä ollut sillä, että kantelija oli mahdollisesti ilmoittanut A:lle, että pähkinäpuun omistusoikeus oli sekä kiinteistön luovuttajan että luovutuksensaajan käsityksen mukaan seurannut kiinteistöä kiinteistön kaupassa.

2.8 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)

Tapaohjeiden 11. luku käsittelee asianajotoimiston järjestämistä. Tässä tapaohjeiden luvussa on säännöksiä muun muassa niin kutsutusta toimistoyhteisöstä, toiminimestä, henkilökunnan valvonnasta, vastuuvakuutuksesta ja toiminnan järjestämisestä asianajajan poissaolon vuoksi. Yleisimmin valvontalautakunnassa käsiteltävänä ovat henkilökunnan valvontaan liittyvät tapaukset.

2.8.1 Toimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)

Toimiston asianmukainen järjestäminen merkitsee muun muassa, että toimistorutiinit täyttävät ne vaatimukset, joita asianajajalaissa, muussa lainsäädännössä, Asianajajaliiton säännöissä, tapaohjeissa ja muissa liiton hyväksymisissä ohjeissa on asetettu.

Asianajajan tulee myös ohjata ja valvoa henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että myös toimiston palveluksessa oleva henkilökunta noudattaa hyvää asianajajatapaa. Valvonta-asiassa, joka koskee toimiston muun henkilökunnan menettelyä asiassa, valvontalautakunta arvioi sitä, onko kyseisen henkilön valvonnasta vastaava asianajaja noudattanut valvontavelvollisuuttaan. Jos henkilökuntaan kuuluva menettelee vastoin hyvää asianajajatapaa, asianajaja samaistetaan tällaiseen henkilöön ja asianajajalle määrätään kurinpidollinen seuraamus riippumatta siitä, kuinka huolellisesti asianajaja on täyttänyt valvontavelvollisuutensa.

TO 11.5. TOIMISTON JÄRJESTÄMINEN. PALKKIOHINNASTO.

Asianajajan toimiston palkkiohinnastossa oli esitetty hinnat ilman arvonlisäveroa. Asianajaja totesi, että hinnastossa toimenpidepalkkiot oli merkitty hintahaarukoittain koskien tiettyjä

toimenpiteitä ja hinnaston lopussa todettiin se, että kyseisiin hintoihin lisätään arvonlisävero. Valvontalautakunta totesi, että toimiston asianmukainen järjestäminen merkitsee, että toimistorutiinit täyttävät ne vaatimukset, joita asianajajalaissa, muussa lainsäädännössä, liiton säännöissä, tapaohjeissa ja muissa Asianajajaliiton hyväksymisissä ohjeissa on asetettu. Kuluttajapalveluiden markkinointia koskevat säännökset edellyttävät, että toimistolla on palkkiohinnasto silloin, kun palveluita tarjotaan kuluttajan asemassa olevalle henkilölle ja siinä on ilmoitettava hinnat arvonlisäverollisina. (HUOMAUTUS)

TO 11.5. TOIMISTON JÄRJESTÄMINEN. HENKILÖKUNNAN VALVONTA.

Kanteliija moitti asianajotoimistossa työskennellyttä lakimiestä siitä, että tämä laiminlöi ilmoittaa määräajassa tyytymättömyyttä kärjäoikeuden päätökseen. Lakimiehen valvonnasta vastannut asianajaja totesi, ettei kanteliija pyytänyt lakimiestä ilmoittamaan tyytymättömyyttä päätökseen eikä tästä sovittu kantelijan kanssa. Valvontalautakunnan käytettävissä olleesta sähköpostiviestistä ilmeni, että kanteliija totesi olevansa pettynyt tehtyyn päätökseen ja tiedusteli lakimieheltä, onko enää mitään tehtävissä. Valvontalautakunnan mukaan lakimiehen olisi tullut olla yhteydessä kanteliijaan ja selvittää, halusiko kanteliija, että päätökseen ilmoitetaan tyytymättömyyttä. Lakimiehen havaittiin toimineen moitittavasti ja asianajajan voitiin katsoa laiminlyöneen valvontavelvollisuutensa. (HUOMAUTUS)

TO 11.5. TOIMISTON JÄRJESTÄMINEN.

Asianajajaliiton hallitus käynnisti asianajajaan kohdistuvan valvonta-asian sen selvittämiseksi, oliko asianajaja toiminut hyvän asianajajatavan vastaisesti jättäessään noutamatta Asianajajaliiton hänelle saantitodistuksella lähettämän kirjeen koskien maksamattomia jäsenmaksuja. Asianajaja totesi olleensa lomalla ja sairaslomalla, jonka aikana tullut saapumisilmoitus

oli palautunut ennen kuin asianajaja sai siitä tiedon. Asianajajalla ei ollut sihteerä tai muuta avustajaa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja laiminlöi velvollisuutensa huolehtia siitä, että hänelle osoitetut postilähettykset tavoittavat hänen toimistonsa myös poissaolon aikana. **(HUOMAUTUS)**

Sallex: toimiston järjestämiseen ja henkilökunnan valvontaan liittyviä tapauksia:

- asianajotoimiston sihteeri lähettänyt tyytymättömyyttä koskevan ilmoituksen virheelliseen sähköpostiosoitteeseen (TO 11.5. *Henkilökunnan valvonta*).
- asianajaja laiminlöi huolehtia siitä, että tieto hänen lomastaan välittyisi häntä tavoitteleville asiakkaille sekä laiminlöi noutaa liiton lähettämän saantitodistuksen tiedoksi annettavan kirjeen (TO 4.1. TO 5.4. TO 11.5. *Toimiston järjestäminen. Huolellisuusvelvollisuus. Yhteydenpito asiakkaaseen. Seuraamusmaksu*).

2.8.2 Vastuuvakuutus (TO 11.7)

Asianajajalla tai asianajotoimistolla on oltava varallisuusvahingon varalle otettu vastuuvakuutus. Tällä hetkellä vastuuvakuutuksen määrän tulee olla vähintään 168 187 euroa.

Vastuuvakuutuksen laiminlyöntiin on valvontaratkaisukäytännössä suhtauduttu ankaraasti. Seuraamus on vähintään varoitus. Myös ensitarkastuksissa, joissa muutoin havaituista puutteista ei yleensä seuraa valvontamenettelyä, vastuuvakuutuksen laiminlyönti on johtanut valvontamenettelyn vireille saattamiseen.

TO 11.7. VASTUUVAKUUTUS

Asianajotoimiston toimistotarkastuksen yhteydessä kävi ilmi, että asianajotoimiston vastuuvakuutuksen määrä taloudellisesta vahingosta oli vain 100 000 euroa. Myöhemmin asianajaja oli korottanut korvausmäärän. Koska asianajotoimistolla ei ollut erillishjeen mukaista varallisuusvahinkovakuutusta, oli asianajaja menetellyt hyvän asianajajataivan vastaisesti. **(VAROITUS)**

2.9 Vastaaminen valvonta-asiassa (TO 12.1)

Asianajajan on vastattava hänelle asianajajalain ja Asianajajaliiton sääntöjen edellyttämässä asioissa esitettyihin kysymyksiin avoimesti, totuudenmukaisesti ja määrääjassa. Asianajaja ei saa kieltäytyä antamasta tällaisia tietoja vetoamalla salassapito- tai vaitiolovelvollisuuteensa.

TO 12.1. VASTAAMINEN VALVONTA-ASIASSA.

Kantelija moitti avustajanaan ollutta asianajajaa monesta seikasta. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajaja olisi menetellyt hyvän asianajajataivan vastaisesti kantelijan esittämien moitteiden osalta. Asianajaja jätti kuitenkin vastaamatta yhteen valvontalautakunnan esittämään yksilöityyn moitteeseen ja menetteli tältä osin hyvän asianajajataivan vastaisesti. **(HUOMAUTUS)**

TO 12.1. VASTAAMINEN VALVONTA-ASIASSA.

Asianajajaliiton hallitus käynnisti valvontamenettelyn sen selvittämiseksi, onko asianajaja toiminut hyvän asianajajataivan vastaisesti jättäessään vastaamatta liiton pääsihteerin kahteen kirjeeseen, jossa häntä pyydettiin toimittamaan liiton toimistoon velkaantumisselvityksen asianajotoimistostaan. Asianajaja vahvisti saaneensa molemmat mainitut kirjeet. Vastaamatta jättämisen syy oli ollut yksinkertaisesti väärinkäsitys. Asianajaja oli kirjeiden ensisilmäyksen perusteella saanut käsityksen, että kysymyksessä oli "gallup"-luontoinen yleisselvitys asianajotoimistojen taloudesta. Asianajaja ei koskaan vastaa asianajotoimistolle tuleviin Gallup-kyselyihin. Hän ei ollut osannut varautua asiaan sen vaatimalla tavalla eikä näin ollen ollut perehtynyt kirjeen sisältöön tai syihin, joiden perusteella kysely oli osoitettu hänen asianajotoimistolle. Kirjeeseen vastaamatta jättäminen ei ollut tarkoituksellista ja asianajaja pahoitteli tapahtunutta. Asianajaja oli sittemmin toimittanut häntä pyydetyn selvityksen.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja on velvollinen vastaamaan hänelle asianajajalain ja liiton sääntöjen edellyttämässä asioissa esitettyihin kysymyksiin avoimesti, totuudenmukaisesti ja määräjassa. Kysymyksessä on ollut liiton hallituksen asianajajien valvontaan liittyvästä selvityspyynnöstä. Jättämällä vastaamatta kahteen hänelle lähetettyyn selvityspyyntöön oli asianajaja laiminlyönyt vastaamisvelvollisuutensa liitolle. (VAROITUS)

Sallexissa myös ratkaisu, joka koski

- alistumista valvontaan ja toimistotarkastukseen (TO 12.1. Vastaaminen valvonta-asiassa. Toimistotarkastus. Erottaminen).

2.10 Asianajajan laskutus (Palkkio-ohje)

Tapaohjeiden 5.12-kohdan mukaan asianajajan asiakkaaltaan vaatiman palkkion on oltava kohtuullinen sekä säädösten ja Asianajajaliiton ohjeiden mukainen.

Palkkio-ohjeen 1.1-kohdan mukaan palkkion on oltava oikeassa suhteessa tehtävän laatuun ja sen vaatimaan työmäärään sekä muutoinkin kohtuullinen. Palkkio-ohjeen 5. kohdan mukaan lasku on eriteltävä asiakkaan kanssa sovituin tavoin. Ellei muuta ole sovittu, asianajolaskussa on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden tarkoituksenmukainen erittely, jonka perusteella asiakas voi arvioida laskun sopimuksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta. Valvontalautakunta on ratkaisukäytännössään omaksunut kannan, jonka mukaan laskussa tulee pääsääntöisesti olla eriteltynä joko toimenpidekohtainen veloitus tai toimenpiteeseen käytetty aika, jolloin päämies voi tuntiveloituksen tietäen muodostaa käsityksensä laskun kohtuullisuudesta.

Kanteluissa ja palkkioriiita-asioissa on voitu moittia asianajajaa kohtuuttoman korkeasta laskutuksesta tai muista laskutusmenettelyyn liittyvistä seikoista. Kaikki palkkioriiita-asioissa tehdyt päätökset, joissa palkkiota on suositettu alennettavaksi, saatetaan Asianajajaliiton

hallituksen tietoon sen arvioimiseksi, tuleeko hallituksen yleisvalvontavelvollisuutensa nojalla saattaa annetun suosituksen johdosta vireille myös valvonta-asia.

Asianajajan voidaan katsoa menetelleen normaalia korkeamman laskutuksensa vuoksi hyvän asianajajatavan vastaisesti. Tapaohjeiden 3.5-kohdan mukaan kohtuuton laskutusmenettely on omiaan vähentämään yleistä luottamusta ja arvostusta koko asianajajakuntaa kohtaan.

Mikäli asianajajan on havaittu menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti selvästi kohtuuttoman korkealla laskutuksellaan, lautakunta on pääsääntöisesti määrännyt hänelle kurinpidolliseksi seuraamukseksi varoituksen tai huomautuksen.

Erona valvonta-asiaan, jonka voi saattaa vireille kuka tahansa tarvitsematta olla asianosainen, voi palkkiota koskevaa suositusta hakea vain se, jonka maksettavaksi lasku on osoitettu. Kuitenkin esimerkiksi pesänselvittäjän laskua voi moittia kuka tahansa pesän osakkaista tarvitsematta tähän muiden osakkaiden suostumusta. Tulkinta on ollut, että noudattaessaan annettua kohtuullistamissuosituksista, palautus tehdään pesän varojen ”päälle”, jolloin suosituksen suuruuden kannalta ei ole merkitystä sillä, että joku osakas mahdollisesti luopuisi vaatimasta palkkion kohtuullistamisesta.

Monesti yhteydenottoja tulee myös tilanteissa, joissa henkilö on oikeuden päätöksellä tuomittu maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Näissä tapauksissa oikeus on kuitenkin jo ottanut kantaa laskun kohtuullisuuteen, eikä vastapuoli voi saattaa vireille palkkioriiita-asiaa. Myös omat päämiehet saattavat vaatia palkkion kohtuullistamista sillä perusteella, että tuomioistuimien on kohtuullistanut laskua, joka on tuomittu vastapuolen maksettavaksi, mutta asianajaja perii loppuosaa laskusta omalta päämieheltään. Tuomioistuimen suorittama kohtuullistaminen kohdistuu kuitenkin nimenomaan vastapuoleen ja asianajajalla on oikeus saada erotus omalta päämieheltään.

TO 5.12. ASIANAJOPALKKIO.

Asianajaja toimi kantelijoiden isän kuolinpesän pesänselvittäjänä. Kuolinpesän ainoina osakkaina olleet kantelijat sopivat perinnönjaosta vuonna 2010. Asianajaja oli hoitaessaan pesänselvitykseen ja perinnönjakoon liittynyttä tehtävää nostanut kuolinpesän tililtä vuosina 2008–2010 12:lla eri nostolla palkkioitaan yhteensä 49 470,27 euroa (sis. alv). Asianajaja ei ollut varoja nostettuaan antanut osakkaille laskua tai muuta kirjallista selvitystä palkkioidensa nostamisesta. Noin neljä kuukautta perinnönjaon suorittamisen jälkeen keväällä 2011 asianajaja toimitti kantelijoille laskunsa ja näiden toimenpide-erittelyn, kun kantelijat olivat näitä pyytäneet. Asianajajan mukaan palkkiolaskut samoin kuin muukin tosit materiaali oli ollut käsillä tapaamisissa kolmessa eri kokouksessa käytäessä kuolinpesän taloudellista tilaa läpi. Valvontalautakunta totesi, että koska asianajaja oli lähettänyt laskunsa kuolinpesän osakkaille vasta heidän pyynnöstään noin neljä kuukautta perinnönjaon jälkeen, ei kuolinpesän osakkailta ollut tosiasiallista mahdollisuutta valvoa laskutusta toimeksiannon kestäessä. Asianajaja ei myöskään ollut välittömästi nostettuaan kuolinpesän tililtä varoja palkkioidensa maksamiseen toimittanut tilitystä antamalla kuolinpesän osakkaille laskua tai muuta vastaavaa kirjallista selvitystä varojen nostoista. Valvontalautakunta oli käsitellyt ja ratkaissut asianajajan palkkioita koskeneen palkkiorita-asian ja suosittanut palkkion alentamista lähes 40 prosentilla laskutuksesta. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan palkkio oli ollut hyvän asianajajatavan vastaisesti kohtuuttoman korkea. **(VAROITUS)**

Seuraavassa tapauksessa oli kysymys siitä, oliko asiakkaan ja asianajajan välillä syntynyt toimeksianto ja oliko asianajajalla oikeus laskuttaa tehtävästä.

TOIMEKSIANNON SYNTYMINEN

Kantelija oli kääntynyt asianajajan puoleen asuntoonsa tapahtuneen murtautumisen vuoksi. Asianajaja esitti asiassa 399,75 euron suuruisen laskun. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä lähetti asiasta palkkiolaskun, vaikka kantelija ei ollut antanut asianajajalle toimeksiannosta. Kantelija oli kysynyt asianajajalta ystävänä ja neuvonantajana tämän kantaa murtoon.

Asiassa saadusta selvityksestä ilmeni, että asianajaja oli hoitanut kantelijan ja tämän eri yhtiöiden toimeksiantoja vuodesta 2005. Asianajaja ei ollut kantelijan kanssa tekemisissä muutoin kuin ammatillisissa yhteyksissä ja kanssakäyminen oli rajoittunut toimeksiantojen hoitamiseen. Kantelija oli ottanut asianajajaan yhteyttä murron vuoksi ja lähettänyt laatimansa murron tekijöille tarkoitetun korvausvaatimuksen. Kantelija pyysi asianajajaa kommentoimaan tätä ja kysyi neuvoa asian eteenpäin viemiseksi. Asianajaja oli kommentoinut kantelijan laatimaa korvausvaatimusta ja antanut juridista neuvontaa siitä, kuinka asiassa tulisi jatkossa menetellä. Asiassa saadun selvityksen perusteella kyse oli asianajajalle annetusta toimeksiannosta, jonka asianajaja oli hoitanut perehtymällä kantelijan laatimaan korvausvaatimukseen ja antamalla tehtävän edellyttämät juridiset neuvot kantelijalle. Asiassa ei ilmennyt seikkoja, joiden perusteella kantelija olisi voinut olettaa, ettei hänen pyytämästään juridisesta neuvonannosta laskutettaisi. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajaja olisi menetellyt moittavasti. **(EI SEURAAMUSTA)**

3 Tilastotietoja valvonnasta 2012

3.1 Hallituksen yleisvalvonta

Hallituksen yleisvalvonta ja jäsenkelpoisuutta koskeva valvonta

Asianajajaliiton hallitus saattoi yleisvalvonta-oikeutensa perusteella vuonna 2012 vireille 32 valvonta-asiaa. Vuonna 2012 ratkaistuista 34:stä hallituksen vireille saattamasta valvonta-asiasta 22 johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen.

Velkaantumisselvitys

Syksyllä 2011 aloitettua asianajajia ja asianajotoimistoja koskevaa velkaantumisselvitystä on jatkettu vuoden 2012 aikana. Selvityksessä pyydettiin ulosottovirastoilta tiedot sellaisista asianajotoimistoista ja asianajajista, joilla oli edellisen kahden vuoden aikana ollut merkintöjä ulosottorekisterissä. Tämän jälkeen näiltä asianajajilta ja asianajotoimistoilta pyydettiin selvitystä velkaantumistilanteestaan. Selvityksen perusteella hallitus päätti, että näiden asianajajien ja asianajotoimistojen velkaantumistilannetta seurataan ja lisäselvitystä pyydetään niiden osalta, joiden ulosotossa oleva velkamäärä ylitti 3 000 euroa. Jatkoseurantaan tuli mukaan 44 asianajajaa tai asianajotoimistoa.

Jatkoseurannassa hallitus on velkaantumistilanteen johdosta kutsunut kuusi asianajajaa henkilökohtaisesti kuultavaksi. Hallitus on

ylivelkaantumisen perusteella erottanut näistä asianajajista kolme. Päätöksistä kaksi on jäänyt lainvoimaiseksi ja yhden asianajajan valitus on vireillä Helsingin hovioikeudessa.

Vuoden 2012 päättyessä vireillä oli kahtatoista asianajajaa tai asianajotoimistoa koskeva selvitys.

Helsingin hovioikeus on lisäksi vuoden 2012 aikana kumonnut yhden liiton hallituksen päätöksen asianajajan erottamisesta ylivelkaisuuden perusteella. Tätä asianajajaa koskeva asia oli tullut vireille velkaantumisselvityksen ulkopuolelta.

3.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriiita-asiat

3.2.1 Valvonta-asiat

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2012 kaikkiaan 405 asiaa, joista 338 oli valvonta-asioita.

Ratkaistuista valvonta-asioista 103 eli 30 prosenttia johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen, kun edellisvuoden vastaava luku oli 25 prosenttia. Näin ollen 70 prosenttia ei johtanut seuraamukseen.

Huomautus määrättiin 62 tapauksessa (60 %), varoitus 30 tapauksessa (29 %). Seuraamusmaksuja määrättiin neljä (yhteensä 21 000 euroa) ja kolme asianajajaa erotettiin liitosta.

Valvontalautakunnan jaosto järjesti kertomusvuoden aikana yhden suullisen käsittelyn ja täysistunnossa järjestettiin 14 suullista kuulemistä.

Valvonta-asioista 32 jätettiin tutkimatta.

Taulukko 1. Valvonta-asioiden vireilletulotapa kantelijaryhmittäin (ratkaistut asiat):

oma päämies	133	(40 %)
vastapuoli	68	(20 %)
Asianajajaliitto	34	(10 %)
oikeuskansleri	3	(1 %)
muu tahoa	26	(7 %)
viranomaisen ilmoitus	2	(0,5 %)
vastapuolen asianajaja/avustaja	3	(1 %)
toinen asianajaja	2	(0,5 %)
pesän osakas tms.	67	(20 %)

(kohteena määräksenvaraista tehtävää suorittava asianajaja)

3.2.2 Palkkioriita-asiat

Palkkioriita-asioita ratkaistiin kertomusvuonna kaikkiaan 67, joista palkkiota suositettiin alennettavaksi yhdeksässä jutussa, mikä vastaa 13 prosenttia ratkaistusta palkkioriita-asioista. Edellisvuonna vastaava luku oli 14 prosenttia.

Kahdeksan palkkioriita-asiata jätettiin joko tutkimatta tai asian käsittely lopetettiin.

Taulukko 2. Palkkioriita-asioiden vireilletulotapa:

oma päämies	52	(77 %)
pesän osakas tms.	13	(20 %)
muu tahoa	2	(3 %)

Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika

Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli neljä kuukautta kuusitoista päivää (2011: 4 kk 20 pv).

Muutoksenhaku valvonta-asioissa

Valvontalautakunnan vuonna 2012 antamista ratkaisuksista 11:een haettiin muutosta (2011: 7).

Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset

Hovioikeus on kertomusvuonna ratkaissut yhteensä 11 asianajajan valitusta, jotka koskivat heille määrättyä liitosta erottamista, seuraamusmaksua, varoitusta tai huomautusta. Hovioikeus alensi yhdessä tapauksessa erottamisen varoitukseksi, kahdessa tapauksessa poisti asianajajalle määrätyn varoituksen ja yhdessä tapauksessa poisti asianajajalle määrätyn huomautuksen. Seitsemässä asiassa hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan päätöstä.

Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen

Yhdessä asiassa asianajaja haki muutoksenhakulupaa korkeimmalta oikeudelta, mutta lupaa ei myönnetty.

3.3 Vireille tulleet asiat

Kertomusvuonna vireille tuli yhteensä 522 juttua, joista 101 (19 %) oli palkkioriita-asioita ja 421 (81 %) valvonta-asioita.

Vuoden 2012 päättyessä asianajajia oli 1 960, joten uusien valvonta- ja palkkioriita-asioiden määrä koski yli 26 prosenttia asianajajakunnasta. Vastaava suhdeluku oli edellisvuonna 25 prosenttia.

3.4 Tilastoja

Taulukko 3. Ratkaistut valvonta- ja palkkioriiita-asiat sekä kuinka moni niistä johti seuraamuksen määräämiseen tai palkkion alentamiseen (%)

Ratkaistut asiat	v-as	p-as	johti seur%	johti alent %
2012	388	67	30	13
2011	412	101	25	14
2010	417	108	25	20
2009	361	84	23	15
2008	312	54	25	20

Taulukko 4. Vireille tulleet valvonta- ja palkkioriiita-asiat

Vireille tulleet	v-asiat	p-asiat	yht
2012	421	101	522
2011	392	93	485
2010	381	96	477
2009	390	84	474
2008	335	66	401

Taulukko 5. Valvonta-asioiden jakaantuminen vireilletulotavoittain (%)

Vuosi / %	2012	2011	2010	2009	2008
<i>Asian vireille saattaja</i>					
Asianajajan vastapuoli	20	17	22	23	23
Määräyksenvar. teht*.	20	19	13	20	15
Oma asiakas	40	37	36	33	37
Asianajajaliitto	10	11	10	5	8
Muu tahoa	7	8	15	14	15
Oikeuskansleri	1	0,5	2	2,5	-
Muu viranomainen	0,5	1	0,5	1	0,5
vastap.AA/toinen AA	1,5	3,5	1,5	2	1,5

*Määräyksenvaraisella tehtävällä tarkoitetaan esim. asianajajan toimimista kuolinpesässä pesänselvittäjänä ja -jakajana.

Taulukko 6. Ratkaistujen valvonta-asioiden seuraamusten jakautuminen (%)

Vuosi / %	2012	2011	2010	2009	2008
ei seuraamusta	70	75	75	77	71
huomautus	18	18	17	14	17
varoitus	9	4	7	6	9
seuraamusmaksu kpl	4	1	-	2	2
erottaminen kpl	3	6	-	3	1

4 Sammanfattning

Styrelsen för Finlands Advokatförbund skall enligt 6 § i lagen om advokater se till att advokaterna vid uppträdan inför domstolar eller övriga myndigheter samt även i övrig verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Det grundläggande stadgandet om en advokats förpliktelser lyder: ”En advokat skall redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrodda uppdrag samt i all sin verksamhet iakttaga god advokatsed” (5 § 1 mom.).

När ändringen av lagen om advokater trädde i kraft 1.11.2004 grundades en särskild tillsynsnämnd för att handlägga och avgöra tillsynsärenden (7 c § 1 mom.). Tillsynsnämnden handlägger också arvodestvister och ger rekommendationer om advokatarvodenas skälighet. Vid bedömningen av de krav som god advokatsed i enskilda fall ställer på advokaten tillämpar tillsynsnämnden de vägledande reglerna om god advokatsed (15.1.2009).

Lagen om rättegångsbiträden med tillstånd trädde i kraft 1.1.2013. Samtidigt gjordes även ändringar i lagen om advokater. Enligt 6 a § 1 mom. i lagen om advokater finns i samband med Advokatförbundet en oberoende tillsynsnämnd och en oberoende tillsynsenhet vilka sköter de uppgifter i fråga om tillsynen över advokaters verksamhet som anges i denna lag. Dessa ändringar har lett till att tillsynsnämnden numera sköter också de uppgifter som gäller tillsynen över rättegångsbiträden med tillstånd, dvs. jurister som rättegångsbiträdesnämnden har beviljat

tillstånd att vara verksamma som rättegångsombud och rättegångsbiträden. Lagändringen inverkade även på tillsynsnämndens ställning i förhållande till Finlands Advokatförbund. En anställd vid tillsynsenheten får inte delta i skötseln av Advokatförbundets andra ärenden än tillsynsärenden, om detta kan äventyra en oberoende och opartisk skötsel av tillsynsenhetens uppgifter. Dessutom ändrades tillsynsnämndens sammansättning så att två av medlemmarna i tillsynsnämnden skall vara rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsnämndens sammansättning

Tillsynsnämnden består av en ordförande och elva andra medlemmar samt personliga suppleanter för var och en av dem. Ordföranden och ordförandens suppleant samt sex av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidat- eller magisterexamen och är förtrogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Två av medlemmarna och deras suppleanter skall vara sådana rättegångsbiträden med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsnämnden kan vara uppdelad på fyra sektioner.

Anhängiggörande av ett ärende

Ett tillsynsärende blir anhängigt när tillsynsnämnden mottar ett skriftligt klagomål gällande en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd, en anmälan från justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende gällande en advokat eller ett offentligt rättsbiträde blir också anhängigt när Advokatförbundets styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Behandling av tillsynsärenden

För styrelsens och tillsynsnämndens övervakning är advokaten skyldig att öppet och sanningsenligt lämna de uppgifter som styrelsen behöver.

För fullföljandet av den i 6 § 1 mom. i lagen om advokater stadgade tillsynen av advokatkåren kan styrelsen eller tillsynsnämnden finna det nödvändigt att en inspektion förrättas på advokatens byrå.

Det som nedan nämns om advokater gäller även offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som tillsynsnämndens ordförande har bestämt att skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller uteslutning ur Advokatförbundet eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utesluts ur Advokatförbundet eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir i tillräcklig mån utredd.

Enligt 7a § 3 mom. i lagen om advokater handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar när de avgör tillsynsärenden. En styrelsemedlem eller den person som förrättat en inspektion får inte heller, enligt 6 § 1 mom. i lagen om advokater, obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Disciplinära påföljder

I 7 § i lagen om advokater ingår stadganden om disciplinära påföljder som kan åläggas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde. Dessa påföljder är anmärkning, varning, påföljdsavgift och uteslutning ur advokatförbundet. Samma påföljder kan också åläggas ett rättegångsbiträde med tillstånd. Om tillsynsnämnden anser att rättegångsbiträdets tillstånd bör återkallas eller rättegångsbiträdet bör påföras en påföljdsavgift, överförs ärendet till rättegångsbiträdesnämnden. Beslut om att göra en framställning till rättegångsbiträdesnämnden om återkallande av tillstånd eller påförande av påföljdsavgift fattas alltid i plenum.

Förfarandets offentlighet

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodestvist skall ges i form av en särskild handling. I handlingen skall bl.a. anges ärendeslaget och dagen för avgörandet, parternas och klagandens namn, de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken, motiveeringen till avgörandet, de lagrum, de punkter i Advokatförbundets stadgar och de anvisningar om god advokatsed som har tillämpats i saken samt avgörandets slutresultat.

I den offentliga dagbok som Advokatförbundet för över tillsynsärenden och arvodestvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, den som klagomålet gäller och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen för avgörandet samt slutresultatet. Av dagboken skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är.

Sökande av ändring i tillsynsnämnden avgörande

Enligt 10 § 2 mom. i lagen om advokater har även justitiekanslern rätt att besvara sig över alla beslut som givits i tillsynsärenden. Däremot har annan myndighet eller klaganden inte rätt att söka ändring i beslut som givits i ett tillsynsärende. Advokaten, offentliga rättsbiträdet och rättegångsbiträdet med tillstånd kan enligt 10 § 1 mom. i lagen om advokater anföra besvär hos Helsingfors hovrätt över alla tillsynsnämndens beslut.

I tillsynsförfarandet kan tvistefrågor eller yrkanden som gäller privaträttsliga eller materiella frågor inte behandlas, ej heller t.ex. skadeståndskrav. Tvist om arvode bör huvudmannen anhängiggöra hos allmän domstol.

Statistiska uppgifter

År 2012 avgjorde tillsynsnämnden sammanlagt 405 ärenden, varav 338 var tillsynsärenden och 67 arvodestvister.

Av de avgjorda ärendena resulterade 103, d.v.s. 30 procent i en disciplinär påföljd, då motsvarande andel året före var 25 %. Därmed har 70 procent (2011: 75 %) inte resulterat i en disciplinär påföljd.

I 62 ärenden (18 %) ålades en anmärkning, i 30 ärenden (9 %) en varning. År 2012 ålades fyra påföljdsavgifter som disciplinär påföljd. Det verkställdes tre uteslutningar ur Advokatförbundet. En av uteslutningarna saknar laga kraft.

Under fjolåret avgjordes 67 arvodestvister, i varav 9 ärenden tillsynsnämnden rekommenderade en nedsättning av arvodet, vilket motsvarar 13 procent av de avgjorda ärendena. Motsvarande andel var året före 14 procent.

5 Yhteystiedot

Valvontalautakunta

PL 13 (Simonkatu 12 B 16), 00101 Helsinki

Puhelinneuvonta kanteluasioissa
arkisin klo 9-11.
puh. (09) 6866 1250

puh. (09) 6866 1240 (vaihde)
faksi (09) 6866 1299
internet: www.valvontalautakunta.fi
sähköposti: info@valvontalautakunta.fi
etunimi.sukunimi@valvontalautakunta.fi

Minna Melender

valvonnasta vastaava lakimies
– valvonta-asioiden valmistelu täysistuntoon

Sanna Leppänen

lakimies
– valvonta-asioiden valmistelu 1. jaostolle

Päivikki Hartikainen

valvonta-assistentti
– valvonta-asioiden valmistelu 2. jaostolle

Gunilla Nyström

lakimies (virkavapaalla 4.8.2013 saakka)
– valvonta-asioiden valmistelu 3. jaostolle

Johanna Sulkumäki

lakimies
– valvonta-asioiden valmistelu 4. jaostolle

Milla Toivonen

valvonta-assistentti

Kuvassa valvontayksiköstä Johanna Sulkumäki (vas.), Sanna Leppänen, Minna Melender, Päivikki Hartikainen ja Milla Toivonen.

